ΈΤΟΣ Β' 1885 — ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ — 3 ΜΑΡΤΙΟΥ ΑΡΙΘ. 53

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
Προπληρωτέα
Εν Ἑλλάδι . . . . . Δρ. 10
Εν τῇ ἀλλοδαπῇ . . . . Φρ. χρ. 12

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ
Ἐν τῇ ὁδῷ Μουσῶν ἀριθ. 6

Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Καταστροφὴ τοῦ Παρθενῶνος ὑπὸ τῶν Βενετῶν (1687) ὑπὸ Κ. Γ. ΖΗΣΙΟΥ.
Ἔργα καὶ ἡμέραι ὑπὸ Δ. Γρ. Κ.
Ἡ Ἀφελὴς (μυθιστορία τῆς Henry Gréville) μετάφρασις.
Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις συντόμως ἐκφερόμεναι χάριν τῶν πολλῶν, ὑπὸ Κ. Σ. ΚΟΝΤΟΥ.
Φιλολογικά, ἐπιστημονικά, καλλιτεχνικά.
Ἡμερολόγιον (ἐκκλησία, ἱστορία).
Ἑβδομάς.
Πρακτικὰ ἀσκήσεις, ὑπὸ Ι. Μ. Δ.
Ἡ γειτόνισσά μου (δ. ἡγημα) ὑπὸ Ν. Ι. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΟΥ.
Ἀπαντήσεις ἄνευ ἐρωτήσεων.
Πνευματικαὶ ἀσκήσεις. — Ἀλληλογραφία.

ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΟΣ
ΥΠΟ
ΤΩΝ ΒΕΝΕΤΩΝ
(1687)

Ἀπὸ τῆς εἰς Πελοπόννησον τῷ 1463 ἐκστρατείας τῶν Βενετῶν τῆς καταλυθείσης μετὰ τοῦ θανάτου τοῦ παραφόρου στρατηγοῦ αὐτῶν Βερτόλδου Δέπ-, ἡ Βενετία μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀπώλεσεν οὐ μόνον τὰς ἐν τῇ Πελοποννήσῳ κτήσεις αὐτῆς ἀλλὰ καὶ τὰς ὑποτελεῖς αὐτῇ νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους μέχρι τοῦ 1669, ὅτε ὁ βεζύρης Ἀχμὲτ Κιοπρουλῆς μετὰ πολιορκίαν 21 ἐτῶν (1648—1669) ἀφείλετο τὸ ὑστατον ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὀχύρωμα τῆς Βενετίας, τὸν Χάνδακα τῆς Κρήτης.

Ἀλλ' ἡ Βενετία, ἡ Ἀλβίων τοῦ Μεσαίωνος, καὶ μετὰ τοσαύτας ἀπωλείας δὲν ἀπηλπίσεν, ἀλλ' ἀνέμενε καιρόν, ἵν' ἀνακτήσηται τ' ἀπολεσθέντα. Καὶ ἡ προσδοκία αὐτῆς δὲν ἦτο μακρά. Δεκαπέντε μόλις μετὰ τὴν ἅλωσιν τοῦ Χάνδακος ἐνιαυτοὺς ἡ Τουρκία περιεπλάκη εἰς πόλεμον δεινὸν πρὸς βορρᾶν διεξαγόμενον κατ' αὐτῆς ὑπὸ τῆς ἱερᾶς συμμαχίας, ἣν συνέθεντο ὑπὸ τὰς εὐχὰς καὶ σὺν τῇ βοηθείᾳ τοῦ Πάπα Ἰννοκεντίου τοῦ ΙΑ' Ἀεοπόλδος ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας, Ἰωάννης ὁ Σοβιέσκης βασιλεὺς τῆς Πολωνίας, ὁ Τσάρος καὶ ἡ Βενετικὴ ὀλιγαρχία.

Ἐπὶ τῇ συμμαχίᾳ ταύτῃ ὁ Δόγης τῆς Βενετίας ἠσθάνθη τὸν δουκικὸν αὐτοῦ ἀκοῦφον πληρούμενον ὑπὸ πνεύματος ἁρπαγῆς· ὁ Μωρέας, ἡ Κρήτη, ἡ Κύπρος μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ Ἰονίου καὶ τοῦ Αἰγαίου νήσων ἐφαντάσθη, ὅτι ὁριστικῶς πλέον καλύπτονται διὰ τῆς δουκικῆς αὐτοῦ τηβέννου. Καὶ δικαίως· ἡ Τουρκία, μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Σοβιέσκη παρὰ τὰ τείχη τῆς Βιέννης ἥτταν τοῦ Καρὰ-Μουσταφᾶ, ἀπέβαλλεν ἀπὸ τοῦ 1683 μάλιστα μικρὸν κατὰ μικρὸν τὴν Οὐγγαρίαν. Ἡ προσοχὴ λοιπὸν ἅπαντος τοῦ Τουρκικοῦ κράτους ἦν ἐστραμμένη πρὸς τὸν κίνδυνον τὸν ἀπὸ Βορρᾶ, ἐν τῇ Ἑλληνικῇ δὲ χερσονήσῳ δὲν ἔμενεν ἢ ὀλίγα τῶν φρουρίων εὐάριθμος στρατός. Ἡ Βενετία ἔμελλε νὰ ἱκανοποιήσῃ ἑαυτὴν διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς Κρήτης, ἐκδικητὴς δὲ τῆς ἐκ τοῦ Ἀρχιπελάγους διωχθείσης νύμφης τοῦ Ἀδρίου ἐτάχθη αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ παραδοὺς τὸν Χάνδακα εἰς τοὺς Τούρκους πολιορκητὰς Φραγκίσκος Μοροζίνης.

Τοῦ πράγματος γνωστοῦ γενομένου εἰς Κωνσταντινούπολιν ὁ μὲν βάϊλος τῆς Βενετίας κατώρθωσεν ἐξυρισμένος τὸν πώγωνα καὶ μὲ ἔνδυμα ναύτου νὰ δραπετεύσῃ εἰς Χίον καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα, ἀλλ' οἱ διερμηνεῖς τῆς πρεσβείας ἐρρίφθησαν εἰς τὸ δεσμωτήριον, διότι ἐγένετο μονονοὺχ ἀκήρυκτος ὁ πόλεμος. Τὴν πρὸς τοῦτον δὲ στρατιὰν δὲν συνετέλεσαν οἱ Βενετοὶ ἐξ ἑαυτῶν μόνον, ἀλλὰ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ μισθοφορικοῦ. Ἔργον οὐχὶ δυσκατόρθωτον· διότι ἀπὸ τῆς καταλύσεως τοῦ πριακοντατοῦς πολέμου ἐν Γερμανίᾳ μάλιστα εἶχεν ἀναπτυχθῆ τάσις τις φιλοπόλεμος, τὰ μετασχόντα δ' αὐτοῦ ἄγρια τῶν πολεμιστῶν στίφη καὶ οἱ ἔκγονοι αὐτῶν ἐν ἀπορίᾳ ζῶντες ἐν μέσῳ τῶν ἐρημωθεισῶν πόλεων καὶ τῆς φθαρείσης γῆς ἐζήτουν στάδιον πορισμοῦ τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἐπιτηδείων. Τὸ στάδιον τοῦτο ἤνοιξε πρὸς αὐτοὺς ἡ περιπόνηρος Βενετικὴ ἀριστοκρατία. Πλὴν δὲ τοῦ ταλαιπώρου λαοῦ, τύχην θηρεύοντες εὐγενεῖς οἱ δοῦκες τοῦ Βρουνσβίκ-Βολφενβύττελ τῆς Βυρτεμβέργης καὶ τοῦ Σαξ-Μαϊνιγγεν, ὁ πρίγκηψ τῆς Ἕσσης-Δαρμστατ, ὁ λανδγράφος τῆς Ἕσσης Κάσσελ, ὁ ἐκλέκτωρ τῆς Σαξωνίας, ὁ μαρκγράφος τῆς Βαϊρεύθης καὶ ὁ κόμης τοῦ Βαλδὲκ ἔδραμον, ἅμα ἤχησαν τὰ προσκλητήριον τὰ βενετικὰ τσεκίνια, ἄγοντες τὰ συνταγματα αὐτῶν, στρατιώτας ἐμπειροπολέμους. Πρὸς τούτοις Βενετοῖς δὲ καὶ Γερμανοῖς εἶχον προσέλθει καὶ Σκλαβοῦνοι, στρατιῶται τοῦ Πάπα, Μελίταιοι, Τοσκανοί, Ἑλβετοὶ καὶ ἄλλοι.

Ὁ πόλεμος ἤρξατο τῇ 28/8 Ἰουνίου 1684. Ὁ στόλος ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ ναυάρχου Ἱερωνύμου Δελφίνου ἀπέπλευσε πρὸς ἀνατολὰς ἐξ 133 νεῶν συνισταμένος πλὴν τῶν ὁλκάδων. Ἀπὸ τοῦ 1684 μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1687 δεκατέσσαρες πόλεις καὶ ὀχυραὶ θέσεις τῆς Δαλματίας, ἐκ τῆς Ἠπείρου ἡ Πρέβεζα καὶ ἡ Φωκαία, πολλοὶ ἐπιθαλάσσιοι τόποι τῆς Ἀκαρνανίας, τὸ Ἀντίρριον καὶ ἡ Ναύπακτος, αἱ Ἰόνιοι νῆσοι καὶ ἅπασα σχεδὸν ἡ Πελοπόννησος εἶχον πεσεῖ εἰς τοὺς ὄνυχας τοῦ πτερωτοῦ λέοντος τοῦ Ἁγίου Μάρκου μάλιστα δὲ κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ πολέμου τούτου (1686 κτλ.), ἅμα ἀνευρεῖς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Βενετίας προσῆλθεν ἀγένατος Σουηδὸς στρατηγὸς Ὀθων Γουλιέλμος Κενιγσμάρκ.

Τὴν νικηφόρον ἀνὰ τὴν Μωρέαν πορείαν αὐτοῦ ὁ στρατηγὸς τῶν Βενετῶν συνεχίζων εἶχε φθάσει πρὸ τῆς Μονεμβασίας μόνης οὕτω ὑποκυψάσης εἰς τοὺς χριστιανούς. Οἱ Τοῦρκοι τῆς πόλεως ταύτης, ἣν μετὰ τὸ δεύτερον ἤδη (1687) ἐπολιόρκησαν οἱ Βενετοί, ἐπὶ τοῦ ἀποκρήμνου καὶ ὑψηλοῦ αὐτῶν βράχου ἀσφαλῶς ὠχυρωμένοι διὰ χλευαζόντων ἀπήντων εἰς τοὺς πρέσβεις τοῦ Μοροζίνη κομίζοντας προτάσεις περὶ παραδόσεως καὶ ὕβριζον ἀπὸ τοῦ τείχους τοὺς πολιορκητάς. Πρὸ τῆς ἀπορθήτου ταύτης πελοποννησιακῆς πόλεως ἐν ἀμηχανίᾳ εὑρισκόμενος ὁ Μοροζίνης ἔμαθεν, ὅτι ἡ σύγκλητος τῆς πατρίδος του εὐγνωμονοῦσα ἐψηφίσατο, ἵνα χαλκῆ εἰκὼν αὐτοῦ ἱδρυθῇ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ συμβουλίου τῶν Δέκα μετ' ἐπιγρα-

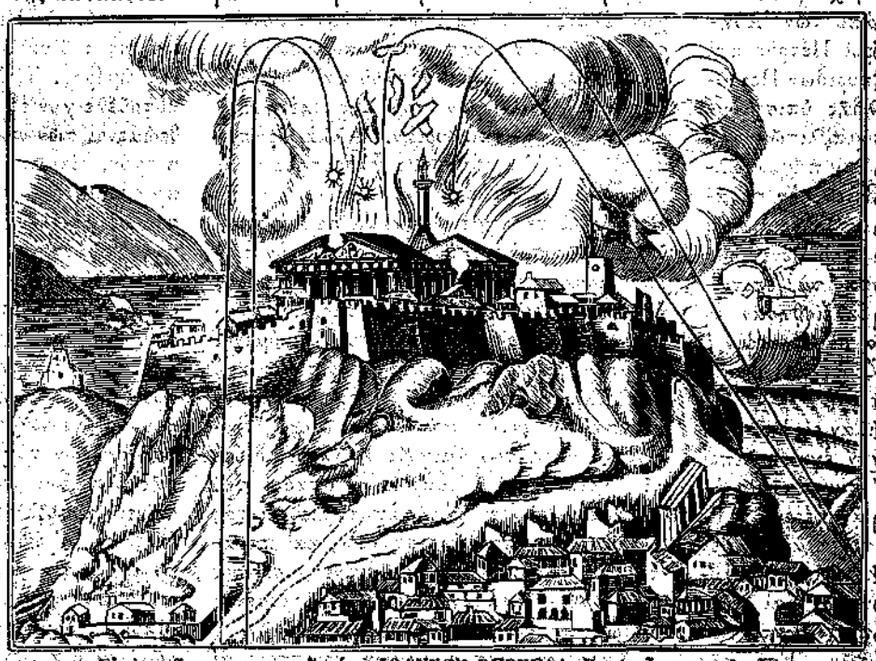

Εἰκὼν τῆς καταστροφῆς ὑπὸ ΙΩΑΝΝΟΥ ΒΕΡΝΕΔΑ Βενετοῦ μηχανικοῦ.

φῆς, ἐν ᾗ, ζήλῳ τῶν παλαιῶν Ῥωμαίων, ἐδίδετο εἰς αὐτὸν ὁ πομπώδης τίτλος τοῦ Πελοποννησιακοῦ.

Ἐν τοσούτῳ ὁ ἐπιφανὴς ἥρως παραβλέπων τὴν μικρὰν κηλίδα τὴν ἀμαυροῦσάν πως τὴν λαμπρότητα τῆς προσωνυμίας τοῦ Πελοποννησιακοῦ, ἀπεφάσισε νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν τῆς Μονεμβασίας πρὸς εὐχερέστερα τρεπόμενος θηράματα, ὁποῖα αἱ Ἀθῆναι καὶ ἡ Χαλκίς. Λοιπὸν ἀνήχθη τῇ 31)11 Σεπτεμβρίου ἐκ Μονεμβασίας καὶ διελθὼν διὰ Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης κατέπλευσεν εἰς τὸν Ἰσθμόν. Ἐντεῦθα διέτριψαν ἡμέρας τινὰς βουλευόμενοι ποῦ πρῶτον νὰ στρατεύσωσιν εἰς Ἀθήνας ἢ εἰς Χαλκίδα. Τέλος ἀπεφασίσθη ἐν συμβουλίῳ, ἐναντίον τῆς γνώμης τοῦ Μοροζίνη, νὰ ἐπέλθωσι κατὰ τῆς πρώτης αὐτῶν. Ἀλλ' ἵνα μὴ οἱ Τοῦρκοι προσβάλωσιν αὐτοὺς ἀποβαίνοντας, μέρος τοῦ στόλου τῶν Βενετῶν ὑπὸ τὸν ναύαρχον Βενιέρον ἔπλευσε πρὸς τὸν Εὔριπον, ὥστε οἱ ἐν Ἀθήναις Τοῦρκοι καὶ ὁ Σερασκιέρης τῶν Θηβῶν ἐπίστευσαν ὅτι οἱ πολεμιοι πλέουσι κατὰ τῆς Χαλκίδος. Ἀλλ' ἐπελθούσης τῆς νυκτὸς οἱ Βενετοὶ ἀνεστρέψαν καὶ τὴν πρωΐαν τῆς 9)21 Σεπτεμβρίου ὁ Μοροζίνης εἶχεν ἀποβιβάσει εἰς τὸν λιμένα τοῦ Πειραιῶς στρατιὰν ἰσχυρὰν ἐξ 9880 πεζῶν καὶ 870 ἱππέων.

Πρὸς τοὺς Βενετοὺς ἐνταῦθα μένοντας καὶ ὀχυροῦντας προσῆλθον ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων πεμφθέντες οἱ ἀδελφοὶ Πέτρος καὶ Δημήτριος, Γασπαρὴ, ὁ Σπυρίδων Περούλης καὶ ὁ Ἀργυρὸς Βεναλδῆς ὑπισχνούμενοι ἐξ ὀνόματος τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν χρηματικὴν εἰσφορὰν καὶ πᾶσαν ἄλλην ἐπικουρίαν εἰς τὴν Βενετικὴν στρατιὰν καὶ ἀγγέλλοντες ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἅμα μαθόντες τὸν κατάπλουν τοῦ Βενετικοῦ στόλου συναγαγόντες πάντα τὰ ἐπιτήδεια εἰς τὴν πόλιορκίαν ἐκλείσθησαν ἐν τῇ Ἀκροπόλει. Μετά τινα δὲ σύσκεψιν ὁ χριστιανικὸς στρατὸς ἀνέζευξε καὶ ἐτράπη τὴν πρὸς τὰς Ἀθήνας.

Οἱ Τοῦρκοι, ὡς ἀνήγγειλαν οἱ ἀπὸ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις, εἶχον ἐγκαταλίπει τὴν πόλιν, οὐχὶ διότι ἦν παντάπασιν ἀτείχιστος, ὡς ἀνακριβῶς ἀναφέρει ὁ Arrighius[1], ἀλλὰ διότι τὰ τείχη αὐτῆς δὲν θὰ ἠδύναντο ν' ἀντίσχωσιν εἰς τὸ ἰσχυρὸν πυροβολικὸν τῶν Βενετῶν καὶ διότι δὲν εἶχον ἀναμφίβολον ἐλπίδα ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων συμπολιτῶν αὐτῶν. Ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως δ' ἀνελθόντες ἡτοιμάσθησαν πρὸς ἄμυναν. Καὶ ἐπειδὴ κατενόουν, ὅτι ἀπὸ τῶν λόφων τοῦ Μουσείου καὶ τῆς Πυκνός, ἤθελον κατ' ἐξοχὴν διευθύνει τὴν ἐπίθεσιν αὐτῶν οἱ πολέμιοι, ἔστησαν πυροβόλα ἐπὶ τῶν Προπυλαίων, κρημνίσαντες δὲ οἱ βάρβαροι τὸν ναΐσκον τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης ἤγειραν ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτοῦ καπονιοστάσιον.

Ὁ Μοροζίνης καὶ ὁ Κοϊνιξμαρκ ἀπὸ δύο κυρίως μερῶν διηύθυνον τὴν προσβολὴν, ἀπ' ἀνατολῶν καὶ μαλιστα ἀπὸ δυσμῶν, ὅπου οἱ κατέκαντι τῆς Ἀκροπόλεως λόφοι παρεῖχον χῶρον πολὺ πρὸς τοῦτο ἐπιτήδειον. Οὗτω ἐπὶ τοῦ Μουσείου ἔστησαν δεκαπέντε πυροβόλα, ὀκτὼ δὲ εὐγλωττα πυροβόλα ἐπὶ τῆς Πυκνός, τοῦ ναοῦ τούτου τῆς πολιτικῆς ῥητορείας, δύο βόμβας βαλλούσας ὅλμους 500 λιτρῶν ὑπὸ τὸν Ἄρειον Πάγον, παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Διονυσίου καὶ τὸν οἶκον τοῦ ἀρχιεπισκόπου, καὶ δύο εἰσέτι πρὸς ἀνατολὰς πεντήκοντα τὸ πολὺ βήματα κατωτέρω τοῦ σπηλαίου τοῦ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ βράχου τῆς Ἀκροπόλεως πρὸς τὸν ἅγιον Νικόλαον τὸν Ῥαγκαβᾶν.

Τῇ 11)23 Σεπτεμβρίου οἱ Βενετοὶ ἤρξαντο τῆς προσβολῆς μεθ' ἁπάσης τῆς ὁρμῆς, ἥτις ἐχαρακτήριζε τὴν ἐκστρατείαν ὅλην τοῦ Πελοποννησιακοῦ. Ἐν τοσούτῳ, καίτοι κατεπυροβολοῦντο δὲν ἔπασχον μεγάλως ἐν ἀρχῇ οἱ πολιορκούμενοι, διότι ὁ ἀρχηγὸς τοῦ πυροβολικοῦ Muttoni ἦν ἀνεπιτηδειότατος. Δεξιώτερον δ' ἔπειτα διευθυνομένων τῶν πυροβόλων αἱ ζημίαι εἰς τοὺς Τούρκους ἐγένοντο πυκνότεραι. Καὶ πρῶτον τῇ 13)25 Σεπτεμβρίου ὅλμος ἔπεσεν εἰς ἀποθήκην πυρίτιδος παρὰ τὰ Προπύλαια, ἥτις ἀνεφλέχθη καὶ ἐσκορπίσθη. Προανάκρουσμα δυσοίωνον τοῦ δεινοῦ τῆς ἐπιούσης. Οἱ πολιορκηταὶ ἐπίεζον κατὰ πᾶσαν στίγμὴν στενότερον τοὺς πολιορκουμένους, καθ' ὧν ῥαγδαία ἐπήρχετο τῆς πτώσεως ἡ ἡμέρα· ἐν τοσούτῳ μετὰ θάρρους ἀντεῖχον ἐλπίζοντες νὰ ἴδωσι τὰς πρασίνας σημαίας τοῦ προφήτου κυματιζούσας ἐπὶ τῶν κορυφῶν τοῦ Κορυδαλοῦ καὶ ὁδηγούσας ἀπὸ τῶν Θηβῶν τοῦ Σαρασκέρη τὴν ἀναμενομένην ἐπικουρίαν. Ἀλλὰ δραπετεύσας τῆς Ἀκροπόλεως ἦλθε πρὸς τοὺς Λουνεβουργίους, τοὺς ὑπὸ τὸν δοῦκα τοῦ Βρυῦνσβικ τεταγμένους κατὰ τὴν ἀνατολικὴν τῆς πόλεως πλευρὰν καὶ τὸν πυροβολισμὸν τῶν δύο κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ἐστημένων βομβῶν διευθύνοντας, αὐτόμολός τις ἀγγέλλων ὅτι οἱ πολιορκούμενοι εἶχον μεγάλην ἀποθήκην πυρίτιδος καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων μετὰ γυναικῶν καὶ παίδων ἐντὸς τοῦ Παρθενῶνος. Ἐκτοτε ὁ ναὸς τοῦ ἀμιγοῦς κάλλους, διότι οἱ Ἀσιανοί, οἱ βάρβαροι, οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Μωάμεθ εἶχον ἐν αὐτῷ ἀποταμιεύσει τὰς ἐλπίδας των περὶ ἀντιστάσεως καὶ παρατάσεως τῆς πολιορκίας, ἐγένετο σκοπὸς τῶν βολῶν τῶν τέκνων τῆς πεπολιτισμένης Εὐρώπης, τῶν εὐαισθήτων χριστιανῶν.

Χάλαζαν λοιπὸν ὅλμων ἐρρίπτουν αἱ ὑπὸ τὸν Ἄρειον Πάγον καὶ πρὸς ἀνατολὰς βόμβαι κατὰ τοῦ Παρθενῶνος, κατεκεραύνουν δὲ τὴν Ἀκρόπολιν τὰ πυροβόλα τὰ ἐπὶ τῆς Πυκνός. Ὅπου ἱσταμένος ποτε ὁ φιλόπολις ῥήτωρ ἐδείκνυε «Προπύλαια ταῦτα», τὸ κλέος δηλῶν τῶν Ἀθηνῶν, ἐκεῖ ἀξιωματικοὶ τῆς Βενετικῆς στρατιᾶς δεικνύοντες τὴν Ἀκρόπολιν διηύθυνον τὸ πῦρ κατὰ τοῦ ἀμιμήτου ἔργου τοῦ Ἰκτίνου, δι' αὐτοὺς οὐδὲν ἄλλο ὄντος ἢ πυρίτιδος ἀποθήκης. Καὶ ὁ θερμὸς αὐτῶν πόθος δὲν ἐβράδυνε, φεῦ! νὰ πληρωθῇ. Τὴν πέμπτην ἀπὸ τῆς πολιορκίας ἡμέραν, τὴν ἑσπέραν τῆς 14/26 Σεπτεμβρίου 1687 ὅλμος τις βληθεὶς ἀπὸ τῶν βομβῶν τῶν ἐστημένων κατὰ τοὺς ἀνατολικοὺς τῆς Ἀκροπόλεως προπόδας πεσὼν ἐν τῷ ναῷ ἀνέφλεξε τὴν πυρίτιδα.

Βροντὴ καταχθονία, ὡσεὶ μυρίοι κεραυνοὶ κατέπεσαν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ποταμοὶ πυρὸς ὡσεὶ ἐξερράγησαν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ βράχου, ἐφ' οὗ ἡ ἀκήρατος μεγαλοφυία ἔστησε τὰς ἐν τῇ τέχνῃ εὐπρεπεστάτας τοῦ καλοῦ παραστάσεις, ἐνέτηκησεν εἰς τὰς χαράδρας τῶν περιστεφόντων τὴν πεδιάδα τῶν Ἀθηνῶν ὀρέων. Ὁ Θὰ ἐστέναξεν ὁ πόντιος κλύδων, καὶ αἱ πηγαὶ τοῦ Ἰλισσοῦ καὶ Κηφισσοῦ, μαρτύρων τόσου οἰχομένου κάλλους, δὲν θὰ ἐκύλισαν κατὰ νύκτα ἐκείνην τὰ ἀγνὰ αὐτῶν ῥεῖθρα θλιβόμενοι διὰ τὸ οἰκτρὸν πάθος. Ἀλλ' ἀπὸ τῶν στομάτων τῶν Βανδάλων πολιορκητῶν ἐξερράγη θηριώδης κραυγὴ χαρᾶς ἀπαισιωτέρα τῆς ἐκρήξεως, ἥτις κατερείπωσε τὸ σεμνὸν τοῦ Ἰκτίνου ἔργον· «Viva la nostra Republica» ὠρύοντο οἱ Βενετοί, «Siege, lebe hoch Graf Koenigsmark» οἱ Γερμανοὶ καὶ εἰς τὴν ἰδίαν ἕκαστος γλῶσσαν ἐξεδήλουν τὴν σκοτεινὴν αὐτῶν χαρὰν ὁ σύγκλυς ὄχλος τῶν Σουηδῶν, Γάλλων, Ἑλβετῶν, Σκλαβούνων, Τοσκανῶν καὶ δὴ τῶν Μελιταίων.

Διακόσια πτώματα φονευθέντων ὑπὸ τῆς ἐκρήξεως καὶ τῆς λοιπῆς προσβολῆς Τούρκων κατέκειντο ἀναμεμιγμένα μετὰ τῶν ἐρειπίων τοῦ Παρθενῶνος καὶ τῶν οἰκιῶν, ὧν αἱ μὲν ἐκρημνίσθησαν ὑπὸ τοῦ τιναγμοῦ, αἱ δὲ ἐκ τῆς ἀναφλεχθείσης πυρίτιδος τοῦ ναοῦ καὶ τῶν ὅλμων ἐκαίοντο ἐπὶ ἡμέρας. Ὁ Μοροζίνης καὶ ἡ στρατιὰ αὐτοῦ ἔλειχον ἐξ ἀρρήτου ἡδονῆς τὰ χείλη θεώμενοι τῶν πολιορκουμένων τὸν ἀπελπισμόν, οἵτινες μόνην ἐλπίδα εἶχον ἐν τῇ προσδοκωμένῃ ἀπὸ τῶν Θηβῶν ἐπικουρίᾳ τοῦ Σερασκέρη. Βαθήσαντος δὲ καὶ κατασυντριβέντος καὶ τούτου κατὰ τὸν ἐλαιῶνα ὑπὸ τοῦ ἐκδραμόντος Κοϊνιξμαρκ, οἱ ἐν τῇ Ἀκροπόλει Τοῦρκοι τῇ ὀγδόῃ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς πολιορκίας ἡμέρᾳ ἀνεπέτασαν λευκὴν σημαίαν καὶ ἔπεμψαν πρεσβείαν, δι' ἧς ἀνέθεντο εἰς τοῦ νικητοῦ τὴν γενναιότητα τὴν ἀπόφασιν περὶ τῆς ἑαυτῶν τύχης. Ὁ Μοροζίνης καὶ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς πολιορκίας εἶχε προτείνει αὐτοῖς νὰ παραδοθῶσιν ἀμαχητί, ἐδέξατο δ' ἤδη εὐμενῶς τὴν πρεσβείαν, συνεχώρησεν εἰς τοὺς Τούρκους, ἀφοῦ ἀπολύσωσι τοὺς τε χριστιανοὺς καὶ τοὺς Μαύρους δούλους, ν' ἀπέλθωσι τῶν Ἀθηνῶν καὶ διὰ Βενετικῶν πλοίων μετήγαγεν αὐτοὺς εἰς Σμύρνην.

Ἐνταῦθα ἐλθόντες, τοῦ λόγου δύο τινὰ νὰ ἐξερευνήσωμεν πρέπει· πρῶτον ἀπό τινος μέρους τοῦ στρατοπέδου τῶν πολιορκητῶν ἐρρίφθη ἡ κατάρατος βολὴ καὶ δεύτερον, ἂν ἐν συνειδήσει ἡ ἐξ ἀπροσδοκήτου κατέστρεψαν οὗτοι τὸν Παρθενῶνα. Δυστυχῶς περὶ τοῦ πρώτου ζητήματος μαρτυρίας ἐκ τῶν συγγραφέων ἢ ἐξ ἐκθέσεων τοῦ Μοροζίνη ἢ ἄλλου τινὸς δὲν

1. Ἡ ἔκρηξις ἐγένετο οὕτως ἰσχυρὰ, ὥστε τὰ συντρίμματα τοῦ ναοῦ ἐρρίφθησαν μέχρι τῆς πρὸς ἀνατολὰς στρατοπεδείας τῶν Λουνεβουργίων, ὅπου τὰ στίγη αὐτῶν οὐ μόνον διὰ τῶν βομβῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπονόμων προσέβαλλον τὴν Ἀκρόπολιν.

ἔχω ἐγὼ τοὐλάχιστον ὑπ' ὄψει ἐνταῦθα. Πλὴν λοιπὸν δύο ἐγγράφων μαρτυριῶν θέλομεν προσπαθήσει διὰ τῶν εἰκόνων καὶ τῶν τοπογραφικῶν μάλιστα πινάκων τοῦ Βενετοῦ μηχανικοῦ Ἰωάννου Βερνέδα ν' ἀποδείξωμεν τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἡμετέρας γνώμης, ὅτι ὁ ὅλμος ἐρρίφθη ἀπὸ τῶν βομβῶν τῶν κειμένων πρὸς ἀνατολάς.

Τῶν εἰκόνων τούτων καὶ τῶν τοπογραφικῶν πινάκων, κειμένων ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Βενετίας, εἶχε δημοσιεύσει τινὰς ὁ Fanelli[1] συνεπλήρωσε δ' ὁ Laborde.[2] Τούτων εἰκὼν μέν τις[3] δεικνύει ἁπλῶς τὴν Ἀκρόπολιν καὶ τὸν Παρθενῶνα μετὰ τὴν καταστροφήν· ἄλλη δέ,[4] ἣν καὶ ἡμεῖς παρατιθέμεθα ἐν ἀρχῇ τῆς διατριβῆς, δεικνύει ὅτι εἰς τῶν ἀπὸ τοῦ Ἀρείου πάγου ῥιφθέντων ὅλμων ἔπεσεν ἤδη ἐν τῷ ναῷ καὶ ἡ καταστροφὴ ἐγένετο, ἐνῷ οἱ ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς πίπτουσιν ἔτι. Καὶ αὕτη εἶνε ἡ μόνη μαρτυρία ἡ συνηγοροῦσα ὑπὲρ τῆς γνώμης, ὅτι ἀπὸ τῶν βομβῶν τῶν πρὸς δυσμὰς ἐβλήθη ὁ ὅλμος. Τρίτη δέ τις παρὰ τῷ Laborde[5] μόνῳ φερομένη εἰκὼν οὐδὲν οὐδὲ ὑποδηλοῖ κάν· διότι, ἐνῷ πίπτουσιν ἔτι οἱ ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου ὅλμοι, τὰ ἐπὶ τῆς Πυκνὸς πυροβόλα ἔχουσι κατακεραυνώσει τὴν Ἀκρόπολιν οὐδεὶς δέ, πιστεύομεν, θέλει ὑποπτεύσει, ὅτι τὰ πυροβόλα ταῦτα κατώρθωσαν τῆς πυρίτιδος τὴν ἀνάφλεξιν, ἐπειδὴ ῥητῶς μαρτυρεῖ ὁ Muazzo,[6] ὅτι διὰ τῆς ὀροφῆς τοῦ ναοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου εἰσῆλθεν ἡ βολή, οὐχὶ δὲ διὰ τῆς πρὸς δυσμὰς θύρας τοῦ ὀπισθοδόμου. Τετάρτη δὲ παρὰ τῷ Fanelli[7] μόνῳ φερομένη εἰκὼν τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν καὶ μέρους τοῦ Σαρωνικοῦ κόλπου δεικνύει, ὅτι ἡ ἔκρηξις ἤδη ἐγένετο, ἐνῷ πίπτουσιν εἰσέτι οἱ μόνοι σημειούμενοι ὅλμοι οἱ βληθέντες ἀπὸ τῶν βομβῶν τῶν ἐστημένων παρὰ τὸν Ἄρειον Πάγον.

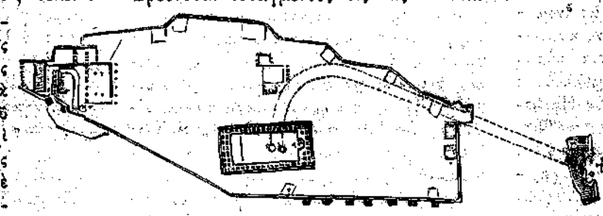

Ἀλλὰ διὰ τῶν εἰκόνων τούτων πασῶν τῶν ἄλλης ἄλλα ὑποδηλούσης οὐδέν τι ἕτερον ἐζήτει βεβαίως νὰ πραγματήσῃ ὁ ἐργάτης αὐτῶν Βερνέδας ἢ τὴν ἀπὸ διαφόρων σημείων τοῦ ὁρίζοντος καὶ ἀπόψεων παράστασιν τῆς καταστροφῆς, δι' ἣν ἐγαυρίων, ὡς θέλομεν, κατωτέρω δείξει, καὶ πάντες μὲν οἱ πορθηταί, μάλιστα δὲ ὁ Βερνέδας οὗτος, ὁ χαράξας τὰς εἰκόνας μηχανικός, καὶ ὁ συνεργασθεὶς εἴς τινας ἐξ αὐτῶν ἀρχηγὸς τοῦ πυροβολικοῦ Muttoni. Πλὴν ὅμως τῶν φανταστικῶν τούτων παραστάσεων εὑρηνται δύο πίνακες τοπογραφικοί, ὧν ὁ μὲν παριστῶν τὸν πίνακα τῶν Ἀθηνῶν μετά τε τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, τῶν περὶ αὐτὴν καὶ τῆς Ἀκροπόλεως σημειοῦ *μόνον κατὰ τὰ ἀνατολικὰ τῆς πόλεως* δύο βόμβας δηλουμένας διὰ τοῦ γράμματος Z, ὅπερ ἐν τῷ ἀναλυτικῷ πίνακι ἑρμηνεύεται διὰ τῶν «Batteria *di due Mortari*»[1] ἤτοι κανονιοστοιχία τῶν δύο βομβῶν, ὅπου τὸ ἄρθρον σημαίνει τὰς γνωστὰς ὡς ἐπενεγκούσας τὴν καταστροφὴν βόμβας. Ὅμως δὲ πολλῷ σπουδαιότερος, καταφανῶς ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας συνηγορῶν γνώμης, εἶνε ὁ ἕτερος τῶν τοπογραφικῶν πινάκων· ὃν καὶ ἡμεῖς παρατιθέμεθα κατωτέρω:[2]

Ἐν αὐτῷ, ὡς παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης, σημειοῦται ἀκριβῶς ἡ θέσις τῶν ὑπὸ τοὺς ἀνατολικοὺς πρόποδας ἐστημένων βομβῶν καὶ ἡ γραμμή, ἣν διέδραμον οἱ ὅλμοι ἀπὸ τοῦ στομίου τῶν βομβῶν μέχρι τοῦ ναοῦ, ὅπου ἐπήνεγκον τὴν μοιραίαν καταστροφήν. Τίς θεώμενος τὸν πίνακα τοῦτον ἤθελε πλέον ἀμφιβάλει;

Ἐν τοσούτῳ προστίθεμεν καὶ τὰς ἐγγράφους μαρτυρίας. Καὶ ἡ μὲν εἶνε ἡ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Σοβιεβόλσκη[3], ἀξιωματικοῦ ἐν τῷ Ἐσσιακῷ συντάγματι, ἀναφέροντος ὅτι ὁ αὐτόμολος ἦλθε πρὸς τοὺς Λουνεβουργίους, τοὺς ὑπὸ τὸν δοῦκα τοῦ Βρυῦνσβικ τεταγμένους εἰς τὰς ἀνατολικὰς τῆς Ἀκροπόλεως ὑπωρείας, καὶ ὅτι μεταξὺ τῶν Λουνεβουργίων τούτων ἦν τις ἱκανώτατος σκοπευτής, ὅστις ἀναμφιβόλως κανονίζων τὸ ῥίμμα τῶν δύο βομβῶν ἐγένετο ὁ ἄμεσος ὀλετὴρ τοῦ Παρθενῶνος. Ἡ δ' ἑτέρα εἶνε αὐτοῦ τούτου τοῦ Βερνέδα τοῦ χαράξαντος τὸν πίνακα, ὃν πορεύεμεν, μηχανικοῦ. Οὗτος ἐν τῷ ἀναλυτικῷ πίνακι τῷ ἑρμηνεύοντι τὰ διάφορα τῆς Ἀκροπόλεως μέρη, ὁμιλῶν περὶ τοῦ Παρθενῶνος λέγει καὶ περὶ τῆς καταστροφῆς τοῦ· «Ma la maggiore parte di quella magnifica fabrica che tanti secoli lasciorono intatta sivede ruinata in un instante all' incendio d' un diposito di polvere, che s' accese durante l' attaco nel sciopar *d' una bomba tirata dalla battaria di doi Morteri seqniata* † dal ste di Vanny»[4] Κατερειπώθη, λέγει, ἐξ ἀναφλέξεως ἀποθήκης πυρίτιδος πεσόντος ἐν αὐτῇ ὅλμου βληθέντος ἐκ τῆς κανονιοστοιχίας τῶν δύο βομβῶν τῆς δηλουμένης διὰ τοῦ σημείου †. Παρατηρεῖ δὲ καλῶς ὁ ἀναγνώστης ἐν τῷ ἀνωτέρῳ παρατεθέντι πίνακι, ὅτι τὸ σημεῖον † μόνον πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἀκροπόλεως σημειοῦται, ὅπου διὰ μελανῶν στιγμῶν ὑποδηλοῦνται καὶ αἱ βόμβαι καὶ ὅθεν ἄρχονται δύο γραμμαὶ σημαίνουσαι τὴν διεύθυνσιν τῶν ὅλμων.

Ὑπολείπεται νὰ ἐξετάσωμεν ἔτι τὸ δεύτερον τῶν ζητημάτων. Εἰς τὰς μαρτυρίας τὰς διατρανούσας, ὅτι οἱ πολιορκηταὶ συνειδότες τὴν μέλλουσαν καταστροφὴν διεύθυνον τὴν προσβολὴν κατὰ τοῦ Παρθενῶνος, ἄνευ δισταγμοῦ θέλομεν πιστεύσει, ἐὰν βραχέα τινὰ εἴπωμεν πρὸς χαρακτηρισμὸν τῶν δύο ἀρχηγῶν τῆς χριστιανικῆς στρατιᾶς, τοῦ Μοροζίνη καὶ τοῦ Κοϊνιξμαρκ. Κατὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ ἀφειδειαν τῆς ζωῆς ἀμφότεροι ἦσαν οἱ πρῶτοι τῆς στρατιᾶς ταύτης· ὁ Μοροζίνης κατέστη πολυθρύλητος διὰ τὴν γενναιοτάτην τοῦ Χάνδακος ὑπεράσπισιν, προεκινδύνευσε δὲ τῶν στρατιωτῶν, ἵνα ἐμβάλῃ εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν θάρρος, κατὰ τὴν δευτέραν μάχην τὴν γενομένην ἔξωθεν τοῦ Ναυπλίου, καθ' ἣν καὶ ὁ Κοϊνιξμαρκ πεσὼν ἀπὸ τοῦ τρωθέντος ἵππου ἐπληγώθη ὁρμῶν ἐν τοῖς προμάχοις. Ὑπερεῖχεν ὅμως ὁ Μοροζίνης τοῦ Κοϊνιξμαρκ κατὰ τὸ στρατηγικὸν βλέμμα καὶ τὴν μακρὰν ἐν τοῖς πολέμοις πεῖραν. Ἀλλ' ἄμωμος καὶ κατὰ τὴν ἀγριότητα τῆς ψυχῆς φαίνεται ὁ Βενετὸς ὑπερέχων τοῦ ἀγαθοῦ Σουηδοῦ καὶ δὲν θ' ἀπέχῃ πολὺ τῆς ἀληθείας τὸ

ὑπὸ τῆς Ἄννης Ἀκκερχελμ[1] λεγόμενον ὅτι εἰς τὸν εὐγενῆ Κοϊνιξμαρκ ἐπροξένησε δυσαρέσκειαν ἡ καταστροφὴ τοῦ Παρθενῶνος· Δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθημεν νὰ εὕρωμεν ἐνταῦθα εἰκόνα τινὰ τοῦ γενναίου Σουηδοῦ· ἀλλ' ἡ τοῦ Μοροζίνη[2], ἣν ἔχομεν ὑπ' ὄψει ἡμῶν, μαρτυρεῖ περὶ τοῦ ἀνδρὸς τὸ ὑπὸ μακρῶν ῥυτίδων ἐσκιασμένον μέτωπόν του, τὸ σύναφρυ αὐτοῦ, αἱ κυματινόμεναι καὶ πρὸς τ' ἄνω νεύουσαι ὀφρύες, αἱ ὑπόκοιλοι παρειαί, ἡ ὀξεῖα ῥὶς καὶ τὸ μικρὸν καὶ περίφροντι ὄμμα μαρτυροῦσιν αἰωνίαν μέριμναν καὶ περίσκεψιν, θάρρος καὶ ἀπόφασιν ὑπ' οὐδενὸς καταπλησσόμενα δεινοῦ καὶ πρὸ οὐδενὸς ἀγαθοῦ ἀποτρεπόμενα. Οἱ σύγχρονοι συγγραφεῖς διέσωσαν ἔργα τοῦ Πελοποννησιακοῦ ὑπ' ἐκείνων μὲν πρὸς ἔπαινον αὐτοῦ ῥηθέντα, ἀλλ' ὅμως κινοῦντα τὴν βαθυτάτην ἀποστροφὴν διὰ τὴν θηριώδη ἐκδήλωσιν τῆς ψυχῆς του. Οὕτω κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Κορώνης οἱ χριστιανοὶ κατὰ διαταγὴν βεβαίως τοῦ ἀρχιστρατήγου αὐτῶν καρφώσαντες ἐπὶ τῶν λογχῶν ὕψωσαν εἰς θέαν τῶν πολιορκουμένων τριακοσίας κεφαλὰς τῶν πεσόντων Τούρκων ἐκ τῶν δραμόντων εἰς βοήθειαν τῶν ἐν τῇ πόλει ἀπακεκλεισμένων. Τοῦτ' αὐτὸ ἐγένετο καὶ κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ναυπλίου, τῶν στρατιωτῶν κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ ὑψωσάντων πρὸς τὰ τείχη τὰς ἀθλίας κεφαλὰς τῶν ἀποθανόντων Τούρκων

1. De vita etc. Francisci Mauroceni σελ. 346.

1. Atene, Attica. Venezia 1707.
2. Athènes à XV, XVI et XVII siècles tom. II.
3. Veduta del castelo d' Acropolis dalla parte di mego giorno. (Fanelli σελ. 1.—Laborde II, 176.)
4. Veduta del castelo d' Acropolis dalla parte di tramontana (Fanelli σελ. 1.—Laborde II, 150).
5. II, 172.
6. Trattato militare compendioso etc. ἐν τῷ συγγράμματι Storia della guerra tra ti Veneti e Turchi del 1684 a 1696. Παρόλ. Laborde II, 143. σημ.
7. Σελ. 113.

1. Fanelli σελ. 317.—Laborde II, 180.
2. Fanelli σελ. 1.—Laborde II, 182.
3. Παρὰ Laborde II, 151. Pfister σελ. 90.—91.
4. Παρὰ Fanelli σελ. 1. Laborde II, 182.

1. Ἄννα Ἀκκερχελμ. Ἐπιστολαὶ πρὸς τὸν ἀδελφόν της παρὰ Laborde II, 275—281 Appendix.
2. Arrighius ἐν ἀρχῇ. Fanelli σελ. 308.

τοῦ σερασκέρη Ἰσμαήλ.[1] Ὁποῖον λοιπὸν εὐγενὲς συναίσθημα τὸν αἱματοκυλισμένον αὐτὸν Βενετὸν ἤθελεν ἐμποδίσει ἀπὸ τοῦ ὀλεθρίου σκοποῦ, ὃν προσέθετο, μετὰ τὴν εἴδησιν τοῦ καταράτου αὐτομόλου, τοῦ θαυμασμοῦ πρὸς τὸ καλόν, τοῦ σεβασμοῦ πρὸς ἔργα, ἅτινα ἠδέσθησαν οἱ βάρβαροι καὶ ὁ πάντ' ἀμαυρῶν χρόνος; Τὴν μεγάλην ψυχὴν τοῦ Πελοποννησιακοῦ τοιαῦτα τῶν μικρῶν θεραπόντων τῆς τέχνης καὶ τῆς μούσης συναισθήματα οὐδέποτ' ἠνώχλησαν. Δι' αὐτὸν μόνη ἀκοίμητος μέριμνα ἦτο νὰ κολλήσῃ ἐπὶ τῶν τοίχων ἑκάστης εἰ δυνατὸν οἰκίας ὅλου τοῦ κόσμου ἀνὰ ἕνα κακότεχνον πτερωτὸν λέοντα τοῦ ἁγίου Μάρκου κρατοῦντα τὸ ἠνεῳγμένον Εὐαγγέλιον μετὰ τῶν σαρκαστικῶν λόγων «Εἰρήνη σοι, εὐαγγελιστά μου Μάρκε»[2] Εἰρήνη βενετική, αἱματόφυρτος εἰρήνη![3].

Διὰ τὸν Μοροζίνην καὶ τοὺς στρατηγοὺς αὐτοῦ ἡ Ἀκρόπολις ἦτο *βάρβαρος χῶρος*, κατεχόμενος ὑπὸ πολεμίων, εἰς τῶν ὁποίων τὴν *ἀποθήκην τῆς πυριτιδος ἔσχον τὴν ὑπερτάτην χαρὰν νὰ ἴδωσι πίπτοντα ὅλμον* καὶ ἐπιφέροντα τὴν καταστροφήν. Δι' αὐτοὺς ἡ χεὶρ ἡ εὐθύνασα τὴν βολὴν εἶνε ἐπαινετὴ ὡς *δεξιωτέρα*[4], εὐλογεῖται δὲ ἡ *εὐτυχὴς βολή*, διότι *ἄσβεστον ἤναψε πυρὰν καὶ σημαντικὰς ζημίας καὶ λύπας ἀλγεινὰς* εἰς τοὺς πολεμίους ἐπήνεγκεν[5]. Ὅπως θέλει, ἂς ὀνομάσῃ τις αὐτὸ: μανίαν, ἀγριότητα, κτηνωδίαν· ὁ Μοροζίνης καὶ ἡ στρατιὰ αὐτοῦ ἐν πληρεστάτῃ συνειδήσει τῆς μελλούσης καταστροφῆς κατηρείπωσαν τὸν Παρθενῶνα. Ὁ Ἀλαρίχος ἔφυγεν *εἰς τὴν θέαν* τῆς προμάχου Ἀθηνᾶς καὶ Μῶαμεθ ὁ Β'. ἰδὼν τὸν Παρθενῶνα ἐξέφρασεν εὐχαριστίας πρὸς τὸν καταχτητὴν τῶν Ἀθηνῶν Ὅμάρ, διότι εἰς τὸν μεγαλοπρεπέστατον ναὸν ἔμελλε νὰ λατρεύηται ὁ Προφήτης. Δὲν ἀποδεχόμεθα λοιπὸν τὴν γνώμην τοῦ Daru[6], ὅτι ἡ μανία τῶν πεπολιτισμένων λαῶν εἶνε ἐξ ἴσου ὀλεθρία πρὸς τὰς τέχνας ὅσον καὶ ἡ ἀμάθεια τῶν βαρβάρων. Τοὐναντίον τὰ συντρίμματα τοῦ Παρθενῶνος εἶνε ἐπὶ δύο ἤδη αἰῶνας καὶ εἰς τὸ μέγα μέλλον ἠχοῦσι μεγαλόφωνοι μάρτυρες, ὅτι ὁ πεπολιτισμένος κόσμος ἐφάνη ἐνίοτε πολλῷ βαρβαρώτερος τῶν βαρβάρων.

Ἀληθὲς εἶνε ὅτι θεώμενοι ἔπειτα οἱ Βενετοὶ τὸ γενόμενον ὑπ' αὐτῶν δεινὸν εἰς τὴν ὑψίστην ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ τοῦ καλοῦ εἰκόνα προσπαθοῦσι νὰ ἐπιδείξωσι θλῖψιν[1]· διότι κατενόησαν βεβαίως τῶν μελλουσῶν γενεῶν τὰς ἀρὰς. Ἀλλὰ τὰ δάκρυά των εἶνε κροκοδείλου δάκρυα. Ὁ Μοροζίνης πειρώμενος νὰ δικαιολογήσῃ τὰς καταστροφὰς τοῦ[2] εἶνε ἀπαισιώτερος ὑπὸ τὸ ράσον καλογήρου καλύπτων τὴν αἱματόρρυτον πανοπλίαν ληστοῦ. Καὶ ὁ Βερνέδας δοκιμάζων νὰ ἐπιδείξῃ θαυμασμὸν πρὸς τὸ *μεγαλοπρεπὲς κατασκεύασμα, ὅπερ τόσοι αἰῶνες κατέλιπον ἀβλαβές*,[3] ἀνεπιτηδειότατος καταφαίνεται προσπαθῶν νὰ κρύψῃ τὴν μυχίαν χαράν του. Δὲν ἔπρεπε παντάπασιν ἡ εὐγενὴς τοῦ σοφοῦ Laborde ψυχὴ ν' ἀπορῇ τί ἠσθάνετο ὁ μηχανικὸς Βερνέδας. Ὁ Βενετὸς οὔτος ὑποτυπῶν τὸ δεινὸν θέαμα οὔτε τὴν χεῖρα τρέμουσαν ἐξ αἰσχύνης οὔτε πληρουμένους ὑπὸ δακρύων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἠσθάνθη· τὴν καρδίαν του πλήμμυρα κατεῖχε μακαρίας χαρᾶς. Δι' αὐτὸν καὶ τοὺς λοιποὺς συστρατιῶτάς του ἡ καταστροφὴ τοῦ Παρθενῶνος ἦτο νίκη τῶν Βενετῶν κατὰ τῶν Τούρκων, τῶν χριστιανῶν κατὰ τῶν Μουσουλμάνων, τοῦ σταυροῦ κατὰ τῆς ἡμισελήνου. Ὁ ἀναγνώστης παρετήρησεν ἐν τῷ τοπογραφικῷ πίνακι τὴν θέσιν τῶν δύο βομβῶν σημειουμένην διὰ τοῦ *σταυροῦ*. Καὶ ἐν τῇ εἰκόνι δὲ τῇ ἐν ἀρχῇ δημοσιευθείσῃ δύναταί τις καλῶς νὰ παρατηρήσῃ τὸν φανατισμὸν τοῦ Βενετοῦ· διότι γενομένης τῆς ἐκρήξεως, δύο τῶν ἀνατιναχθέντων λίθων τοῦ Παρθενῶνος δὲν εἶχόν τι ἄλλο νὰ κάμωσι κατὰ τὴν κακόζηλον εὐφυΐαν τοῦ Βερνέδα ἢ ἀκριβῶς ὑπεράνω τοῦ Τουρκικοῦ μιναρὲ νὰ σχηματισθῶσιν εἰς τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ!

Δεχόμεθα τὸν οἰωνόν· ἀγαπῶμεν τὴν εἰκόνα ταύτην, ἐν ᾗ τὸ θεῖον τοῦ Ἰκτίνου ἔργον, ἀφοῦ ὑπὸ τῶν χριστιανῶν μετετράπη εἰς ἐκκλησίαν, ἀφοῦ ἐφόρεσε τὸν ἀκάνθινον στέφανον ἀπὸ τῶν βαρβάρων, μεταβληθὲν εἰς τζαμί, παρίσταται εἰς τὸν Γολγοθᾶν αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου δὲν λείπει καὶ ὁ σταυρός, τὸ σύμβολον τοῦ μαρτυρίου.

Κ. Γ. Ζησιου.

1. Coronelli: Description etc de la Morée reconquise par les Venitiens I, 100 καὶ 150.

2. Pax tibi, Marce euangelista meus». Δύναταί τις νὰ ἴδῃ τοὺς πτερωτοὺς λέοντας ἐπὶ τῶν τειχῶν τῶν πλείστων ὑπὸ τῶν Βενετῶν κατακτηθεισῶν πόλεων διατηρηθέντας, μάλιστα ἐν Ναυπλίῳ.

3 Πρέπει νὰ εὐλογήσωμεν τὸν θεὸν τῆς τέχνης, διότι, ἂν οἱ ὅλμοι δὲν ἠκρωτηρίαζον τὸν Παρθενῶνα, οἱ ὑπονομευταὶ τοῦ Μοροζίνη μετὰ τινας ἡμέρας ἤθελον μετὰ τῶν τειχῶν καταρρίψει πάντα τὰ ἐν τῇ Ἀκροπόλει.

4 Μuazzo ἀνωτέρω.

5. «Col getto poi delle bombe continuatosi a flagellar l'inferno del *barbaro luogo, s'ebbe in contento di vederne* cadar una, la sera de 26.. *Con fortunato colpo*, mentre acceso un deposito di buona quantità di polvere, non potè più estinguersi la fiamma, che' ando serpendo, e per due intieri giorni diroccando l'abitato coll' apportar loro notabili danni e cruciose mestizie» (Archives de Venise No 125).

6. 6,150.

1. Fanelli 309,661.—Bulifone. Racc. di lettere II, 84. — Archives de Venise. 6 Decembre 1687.

2. Beulé. L' Acropole d'Athènes (1862) I, σελ. 38, σημ.

3. Πρβλ. ἀνωτέρω σελ. 99 στηλ. 2 σημ.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Ἀγαθῇ τύχῃ. Οἱ τε ἀντιπολιτευόμενοι καὶ συμπολιτευόμενοι συνδυασμοὶ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ἐντελῶς κατηρτισμένοι. Τὰ παλαιὰ προσωπικὰ πάθη ἐσβέσθησαν, αἱ ἀντιζηλίαι ἐλησμονήθησαν, καὶ τὰ συγκρουόμενα τοπικὰ συμφέροντα ὑπεχώρησαν ἀπέναντι τῆς *εὐγενοῦς ἰδέας*.

Οἱ ὑποψήφιοι ἀντήλλαξαν τοὺς *ἀνθρώπους των*. Οἱ Ἀριστεῖδαι καὶ οἱ Θεμιστοκλεῖς ἔδωκαν τὰς χεῖρας . . . τὸ μέλλον τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐξησφαλίσθη.

Ἤδη γυμνοῦνται αἱ αἴθουσαι τῶν πολιτίμων ἐπίπλων, ἀφαιροῦνται οἱ τάπητες, μετατοπίζονται τὰ κλειδοκύμβαλα, μετατίθενται εἰς ἄλλα δωμάτια τὰ καλλιτεχνικὰ ἀντικείμενα, καὶ ταῦτα πάντα πυρετωδῶς διενεργοῦνται, διότι ἐν τῇ αἰθούσῃ πρόκειται νὰ ὑποδεχθῶσι . . . *τὸν κυρίαρχον λαόν*.

Τί εἶδος ὄντος λοιπὸν εἶνε αὐτὸς ὁ Κυρίαρχος, ὁ ἀναμένων νὰ τοῦ ὑποδείξωσιν ἄλλοι, ποίους νὰ δοξάσῃ, ὁ ἀναμένων νὰ τὸν διατάξουν ἐκεῖνοι, οἵτινες, ἐνῷ *ἀπέρχονται* εἰς *ἀξιώματα*, δηλοῦσιν ὅτι *κατέρχονται* εἰς τὰς ἐκλογάς;...

*

Ἐν τούτοις ἡ προεκλογικὴ αὕτη τύρβη, ἥτις φυσικὸν εἶνε ν' ἀπορρρφήσῃ πᾶσαν ἄλλην σκέψιν καὶ ἐνέργειαν, δὲν ἠμπόδισε τοὺς ἁρμοδίους νὰ σκεφθῶσι καὶ αὖθις περὶ τοῦ, ἀφ' ἱκανῶν ἐτῶν ἀνακινουμένου ζητήματος περὶ τῆς βελτιώσεως τῶν φυλακῶν καὶ τοῦ συστήματός των. Οὕτω κατ' αὐτὰς ἐξευρέθη ὁ πρὸς ἀνίδρυσιν καταστήματος ἐξεταστικῶν φυλακῶν κατάλληλος τόπος, ὅστις ἄχρις ἐξευρέσεως καταλληλοτέρου, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τοιοῦτος.

Πολλοὶ λαβόντες ἀφορμὴν ἐκ τῆς μεγάλην αἴσθησιν ποιησάσης ἀνακοινώσεως τοῦ μόνου παρ' ἡμῖν γλωσσολόγου κ. *Γεωργίου Χατζιδάκη*, περὶ τῆς σημερινῆς καταστάσεως τῶν ἐπὶ τῆς συγχρόνου Ἑλληνικῆς γλώσσης σπουδῶν, ἐρωτῶσι διατί ἀρά γε ἡ Κυβέρνησις δὲν θέλει νὰ μεταχειρισθῇ τὸν ἄνδρα τοῦτον ἀφοῦ αὐτὴ αὕτη τὸν ἐξεπαίδευσεν ἐπὶ τούτῳ; διατί τὸν ἀναγκάζει νὰ κατατρίβῃ τὸν πολύτιμον χρόνον του ἐπὶ ὅλως ἀλλότρια τῆς ἐπιστήμης του ἔργα, ἅτινα ἐπίσης καλῶς θὰ ἐξετέλει καὶ πᾶς ἄλλος;

Λοιπὸν ἵνα διδάσκῃ Ἱστορίαν καὶ Γεωγραφίαν ἐν τοῖς γυμνασίοις· ἀπέστειλεν αὐτὸν ἡ Κυβέρνησις εἰς Γερμανίαν δαπανήσασα περὶ τὰς 15 χιλιάδας δραχμῶν;

Οὐδεὶς ἀρνεῖται ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην νὰ διδασκώμεθα ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ φιλοσοφίαν τῆς ἱστορίας καὶ ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας, καὶ πάντας τοὺς κλάδους τῶν λοιπῶν ἐπιστημῶν, ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἔχομεν ἀνάγκην νὰ μάθωμεν *τὴν γλῶσσάν μας*, τὸ ὄργανον δι' οὗ πᾶσαι αἱ ἐπιστῆμαι θὰ ἐξέλθωσι τῶν ὁρίων, τῶν οὐχὶ πάντοτε ἐπὶ καθαριότητι διακρινομένων καθηγητικῶν τετραδίων.

*

Λίαν παράδοξον φαίνεται ἡμῖν πῶς δὲν ἐνεπνεύσθη τις ἐκ τῶν ἐμμετρογράφων μας ἂν οὐχὶ ἐκ τῆς θέας, τοὐλάχιστον ἐκ τῆς ἀναγραφῆς τῆς εἰδήσεως περὶ καταδίκης χιλιάδων ὅλων τραπεζικῶν γραμματίων εἰς τὴν *ἀεὶ πυρὸς θανάτου*, ἀνεπιδέκτων πλέον συναλλαγῆς ὡς ἐκ τοῦ γήρως, τῆς ῥυπαρίας καὶ τῶν ἀσπλάγχνων ἀκρωτηριασμῶν αὐτῶν.

Πτωχὸν ἡμισυ τοῦ πρώην *δεκαρίκου*! τίς θὰ μᾶς διηγηθῇ ἀφ' ὅτου ἐξῆλθες τῆς Τραπέζης καθαρὸν-καθαρὸν καὶ ἀκέραιον, μέχρις ὅτου ἐπανῆλθες ὅπως κᾷς, διὰ πόσων χειρῶν διῆλθες καὶ ὁποίων συναλλαγῶν ἐγένεσο ὄργανον! . . .

Η ΑΦΕΛΗΣ

[Μυθιστορία τῆς κυρίας Henry Gréville]

Συνέχεια τοῦ σελ. 91

— Κάμετε ὅ,τι θέλετε, θεία· πρῶτα ἀπὸ ὅλους ἔχω ἐμπιστοσύνην εἰς σᾶς! ἀπεκρίθη ἡ Ῥόζα.

Ἡ χεὶρ της ἔτρεμεν ὀλίγον, τὸ πρόσωπόν της ὅμως εἶχεν αἰθριάσει ἤδη· τὸ βλέμμα δέ, δι' οὗ παρετήρησε τὴν φίλην της, ἦτο διαυγὲς καὶ ἀγνόν, ὅσον οὐδὲν τῶν κυανῶν βλεμμάτων τῆς Δινόρας.

Ὅτε ἐπῆλθεν ἡ ἑσπέρα, διηυθύνθησαν πρὸς τὴν παραλίαν· ἐκεῖθεν, ἡ κυρία Ἀγκλοᾶ, μετά τινος κακεντρεχείας ἐτράφη πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῶν βράχων, παρὰ τοὺς ὁποίους ὁ Μυριὲ ἔτυχε τῆς εὐχαρίστου εὐκαιρίας νὰ ἐκβάλῃ τὰ ὑποδήματα τῆς Δινόρας. Ὁ ἀρχιτέκτων τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ἀπουσίαζεν· ὑποχρεώσίς τις, κερδοσκοπικὴ βεβαίως, εἶχεν ἀπασχολήσει αὐτὸν ἐν τῇ Λέσχῃ.

Ἡ Ῥόζα ἐβάδιζεν ἐγγὺς τῆς θείας της, καὶ ὁ κ. Βρετέλ, ὅστις μεγάλως τὴν ἐξετίμα, εἶχεν ἀρχίσει μετ' αὐτῆς μακρὰν περὶ μουσικῆς συζήτησιν.

Μετ' ὀλίγον ὁ Ἐδμόνδος Ῥέγιερ συνήντησε τὸν μικρὸν ὅμιλον, καί, ὡς συνήθως, ἐπροχώρησεν ὄπως λάβῃ τὴν θέσιν του παραπλεύρως τῶν δύο κυριῶν· ἡ κυρία Ἀγκλοᾶ ὅμως, ἀποτείνουσα αὐτῷ συγχρόνως λέξεις τινάς, δὲν τῷ ἔκαμε τόπον· τὸ ἕτερον ἄκρον κατεῖχεν ὁ κ. Βρετέλ· ἡ κυρία Βρετέλ, συνοδευομένη καὶ ὑπό τινων φίλων, ἠκολούθει ὀλίγῳ ἀπώτερον· οὕτως ὁ Ἐδμόνδος ἠναγκάσθη νὰ μείνῃ ὄπισθεν πλησίον τῆς Δινόρας, ἥτις εἶπετο μόνη καὶ προφανῶς χωριστὰ τῶν ἄλλων.

— Διατί μόνη σήμερα, δεσποινίς; τὴν ἠρώτησε. Νὰ τί θὰ εἴπῃ νὰ εἴσθε ἀρραβωνισμένη. Δὲν τολμᾷ κανεὶς νὰ ταράξῃ τὰς σκέψεις σας.

Ἡ Δινόρα ὕψωσε πρὸς τὸν οὕτως ὁμιλοῦντα αὐτὴ βλέμμα, ὅπερ σαφῶς ἐσήμαινε:

— Διατί μὲ περιπαίζετε;

— Ἔχει πολλὰ πράγματα νὰ σκεφθῇ κάνεις, ὅταν πρόκηται νὰ ὑπανδρευθῇ. Ὁ καϋμένος ὁ Λινιών! Εἶνε ὁ καλλίτερος νέος, τὸν ὁποῖον γνωρίζω — καὶ καθ' ὅλα ἄξιος τῆς εὐτυχίας του, προσέθηκε μειδιῶν.

— Ποίας εὐτυχίας; ἠρώτησεν ἡ Δινόρα.

Ἡ φωνή της ἦτο ἤρεμος, ἀλλ' ὀλίγον σοβαρωτέρα τοῦ συνήθους.

— Τῆς εὐτυχίας νὰ σᾶς νυμφευθῇ . . . νὰ κατακτήσῃ τὰς συμπαθείας σας. Σᾶς ἀγαπᾷ τρυφερώτατα, δεσποινίς, προσέθηκεν ὁ Ῥέγιερ σοβαρευόμενος· διότι ἐμάντευε παρὰ τῇ Δινόρᾳ ὑπόκωφόν τινα δυσαρέσκειαν, δι' ὅσα ἔλεγε πρὸς αὐτήν . . . . Εἶνε τιμιώτατος ἄνθρωπος καὶ σᾶς ἀγαπᾷ. Πιστεύσατέ με, ὅτι εἶσθε ἀξιοζήλευστος.

— Ἐγὼ δὲν τὸν ἀγαπῶ, εἶπεν ἡ Δινόρα τόνῳ ἠσυχῳ, ὥστε ὁ Ἐδμόνδος ἐπίστευσεν ὅτι παρήκουσε. Δὲν τὸν ἀγαπῶ. Τὸν πέρνω, μόνον διότι πρέπει νὰ ὑπανδρευθῶ, ἐπειδὴ χωρὶς αὐτὸ ἡ ζωή θὰ μοῦ ἦτο ἀνυπόφορος ἀλλ' ἂν ἤμουν ἐλευθέρα, δὲν θὰ τὸν ἔπερνα.

— Τότε δὲν πρέπει νὰ τὸν πάρετε! παρετήρησεν ὁ Ῥέγιερ μετά τινος θυμοῦ.

Τῷ ἤρχετο ἡ ὄρεξις νὰ ἀφήσῃ ἐκεῖ ἐν μέσῃ ὁδῷ τὴν γελοίαν αὐτὴν σεμνότυφον, ἥτις ἔκαμε πρὸς αὐτόν, ξένον σχεδόν, ἐκμυστηρεύσεις τόσῳ ὀλίγον ἀπαραιτήτους.

— Ἐὰν ἤμουν ἐλευθέρα, δὲν θὰ ἔπερνα αὐτόν, ἐπανέλαβεν ἡ Δινόρα· ἀλλ' ὑποτάσσομαι εἰς τὴν τύχην μου.

Ὁ νέος κατελήφθη ὑπὸ παραδόξου καὶ ἀναρμόζου βεβαίως εἰς τὸν χαρακτῆρά του περιεργίας· διὰ τοῦ ἄκρου τῆς ῥάβδου του ἐπέδειξε τὸν Μυριέ, ὅστις ἐφάνη εἰς ἀπόστασίν τινα.

— Νὰ ὁ Μυριέ, εἶπε· πηγαίνω νὰ τὸν φωνάξω.

Ἡ Δινόρα προέλαβεν.

— Ὄχι, εἶπε· σᾶς παρακαλῶ, ἀφῆστέ τον· δὲν συμπίπτει πολὺ συχνὰ νὰ εὑρισκώμεθα μόνοι..

Ἡ Ῥόζα ἐπεστράφη καὶ παρετήρησε τοὺς δύο νέους, βαδίζοντας ὀλίγον ὄπισθεν. Ὁ Ἐδμόνδος ἔσπευσεν ὅπως τὴν φθάσῃ· ἀλλ' ἡ Δινόρα ἠργοπόρει μετὰ τοσαύτης ἐπιμονῆς, ὥστε ἠναγκάσθη, ὅπως μὴ φανῇ ἀγενής, νὰ βραδύνῃ τὸ βῆμα.

— Εἶνε πολὺ σκληρόν, σᾶς βεβαιῶ, κύριε, ἐξηκολούθησεν ἡ Δινόρα, νὰ θυσιάζηται κανεὶς τόσῳ νέος καὶ νὰ ὑπανδρεύηται παρὰ τὴν θέλησίν του. Αὐτὸ ἔχει ἡ πτωχεία . . . . Οἱ πλούσιοι εἶνε εὐτυχεῖς· ἐκλέγουν, ἐνῷ ἡμεῖς, δεχόμεθα . . . .

— Ὅταν ἅπαξ ἀναδεχθῇ τις μίαν ὑποχρέωσιν, εἶπεν ὁ Ἐδμόνδος κάπως ἀποφθεγματικῶς, ὀφείλει νὰ τὴν ἐκπληρώσῃ εὐσυνειδήτως καὶ νὰ μὴ τὴν λησμονήσῃ οὔτε διὰ μίαν στιγμήν.

Ἡ Δινόρα παρετήρησε τὸν νέον, ὅπως οὐδέποτε εἶχε παρατηρήσει τὸν Λινιών, καὶ ἀπήντησε στενάζουσα καὶ ταπεινοῦσα τοὺς ὀφθαλμούς:

— Καλὸν εἶνε νὰ μπορῇ κανεὶς νὰ τὸ κάμνῃ αὐτό, ἀλλὰ δὲν εἴμεθα πάντοτε κύριοι τῆς θελήσεώς μας.

Ὁ Ἐδμόνδος ἀπέμεινε κατάπληκτος καὶ ἐσταμάτησεν αἴφνης· οὐχὶ διότι δὲν παρετήρησε τὸ ἀφορῶν αὐτὸν πλέον ἢ φιλάρεσκον τέχνασμα τῆς Δινόρας, ἀλλὰ διότι δὲν ἀνέμενε τοιαύτην συστηματικὴν ἔφοδον.

Ἐν τῇ ἀποτόμῳ εἰλικρινείᾳ τῆς ὁμολογίας τῆς πρὸς τὸν μνηστῆρά της ἀδιαφορίας, τῆς νεανίδος, ἠδυνήθη νὰ διΐδῃ τὴν ὀργὴν τῆς φιλοδόξου, πρὸς ἣς τοὺς σκοποὺς δὲν ἀνταπεκρίνετο ὁ γάμος· ἀλλ' ὅ,τι ἤκουε παρ' αὐτῆς ὑπερέβαινε πᾶν ὅριον.

Ἡ Δινόρα ἐσταμάτησεν ἐπίσης, ἄνευ οὐδεμιᾶς φαινομένης ἀμηχανίας· καθ' ἕξιν τὸ πρόσωπόν της ἐξέφραζεν αἰδήμονά τινα ταραχήν, ἥτις ἐπέτρεπεν αὐτῇ νὰ φαίνηται ἤρεμος κατὰ τὰς δυσχερεῖς περιστάσεις τοῦ συνήθους δὲ ἤθους της ἀποκλίνοντας πρὸς τὴν ἀμηχανίαν, τίς ἠδύνατο νὰ ἐνοήσῃ ἂν ἐταράσσετο ἢ ὄχι;

— Πρέπει νὰ εἶνε κανεὶς κύριος τῆς θελήσεώς του, ἐξηκολούθησεν ὁ Ῥέγιερ, προχωρῶν καὶ ταχύνων τὸ βῆμα· ἐκεῖνος δέ, ὁ ὁποῖος λέγει: Αὐτὸ εἶνε ἀνώτερον τῶν δυνάμεών μου, μίαν ἡμέραν θὰ ἔλθῃ εἰς θέσιν νὰ διαπράξῃ πᾶν ἔγκλημα.

Ὁ ἀργυροῦς τῆς Δινόρας γέλως ἀντήχησεν ἐν τῷ κενῷ.

— Ἔγκλημα; εἶπε.

— Ναί, ἔγκλημα, ἐπέμεινεν ὁ Ῥέγιερ σπεύδων ἐπὶ μᾶλλον.

Εἶχον ἤδη καταφθάσει τοὺς ἄλλους.

Ὡσεὶ ὑπὸ τὴν ἐπίροιαν μαγικῆς δυνάμεως, μικρά τις θέσις ἐκενώθη μεταξὺ τῆς Ῥόζας καὶ τῆς κυρίας Ἀγκλοᾶ, καὶ ὁ νέος εὑρέθη, οὕτως εἰπεῖν, ὠχυρωμένος μεταξὺ τῶν δύο γυναικῶν. Πάραυτα δὲ κατελήφθη ὑπὸ συναισθήματός τινος θερμότητος καὶ εὐεξίας καὶ ἀπέμεινε σιωπηλὸς καὶ ἀπολαύων τῆς γλυκείας ἐκείνης ἠρεμίας, ὡς ἂν ἀνεῦρεν αὐτὴν μετ' ἐπιπόνους ἀναζητήσεις.

Ἡ ἑσπέρα εἶχεν ἐν τούτοις προχωρήσει καὶ τὸ μικρὸν κερδάνιον ἀνέκρουσε πρύμναν.

Ἡ Δινόρα ἐβάδιζε παρὰ τὴν κυρίαν Βρετέλ, σκυθρωπὴ καὶ ἀνεῶσα. Εἶχε διαπράξει σφάλμα, μέγα σφάλμα, τὸ ἐνόει καλῶς. Διατί; Δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ διατί· ἐν τοῖς μυχιαιτάτοις τῆς καρδίας της ἐρωτωμένη θὰ ἀπήντα ἴσως οὕτως: ὅτι ἐπεθύμει τόσον πολὺ νὰ ὑπανδρευθῇ τὸν Ἐδμόνδον Ῥέγιερ, ὥστε δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ ἀνακοινώσῃ αὐτῷ τοῦτο. Ζύγωγος οὖσα, θὰ μετεχειρίζετο ἄλλα μέσα, ἀκρη, ἐνόμιζεν ὅτι θὰ ἐγίνετο συμπαθὴς πρὸς αὐτόν, ἂν τῷ ἐδείκνυεν ὅτι τὸν προεπίμα. Ὁ ὑπολογισμὸς οὗτος εἶνε μωρὸς, ἄλογος καὶ γελοῖος· συγχρόνως πάντες ἀστειεύονται ἐπ' αὐτοῦ διὰ μίαν φορὰν, καταναοῦσιν ὅμως εἴτε τὴν πλάνην των.

— Μπᾶ! ἐσκέφθη ἡ Δινόρα, ἀναλογιζομένη τὰς πιθανὰς τῆς ἀπερισκεψίας της συνεπείας· ἐπὶ τέλους δὲν θὰ εἴπῃ τίποτε αὐτὸς· δὲν θὰ μὲ προδώσῃ καὶ ἂν μὲ προδώσῃ πάλι, θὰ εἴπῳ ὅτι λέγει ψεύματα· κανεὶς δὲν θὰ τὸν πιστεύσῃ. Μήπως ἄλλοι δὲν ἔξεύρουν ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ κάμω τέτοιο πρᾶγμα, ἐγώ;

Ἀνησύχει ἐν τούτοις ἐκ τοῦ τρόπου δέ, καθ' ὃν ὁ Ῥέγιερ παρενετέθη μεταξὺ τῶν δύο κυριῶν, ὑπώπτευε μήπως εἶχε διοργανωθῇ ἐναντίον αὐτῆς συνωμοσία τις... διατί ὅμως;

Εὐτυχῶς ὁ Μυριὲ ἤρχετο εἰς συνάντησίν των· ἡ νὺξ προέβαινε, πολλοὶ δὲ τῶν ἀνδρῶν εἶχον προσφέρει τοὺς βραχίονάς των εἰς τὰς κυρίας, ἀδηγοῦσαι αὐτὰς ὑπὸ τὸν διὰ μεγάλων φαιοχρόων νεφῶν καλυπτόμενον οὐρανόν.

Ὁ Μυριὲ πάραυτα εὑρέθη πλησίον τῆς Δινόρας, ἡ ἀπομόνωσις τῆς ὁποίας συνεκίνησε πλησίον καρδίαν του καὶ, ἀκολουθῶν τὸ παράδειγμα τῶν ἄλλων, ἔτεινε τὸν βραχίονα πρὸς τὴν νεανίδα (φίλτρον αὐτὴν ἐλαφρῶς ἐπὶ τῆς καρδίας του)

Ἡ Δινόρα οὐδὲν εἶπε καὶ δὲν ἀπέσυρε τὸν ἰδικόν της βραχίονα. Μετὰ τὴν πρότινων στιγμῶν ἀπορυχίαν της, ἦτο ἱκανῶς παρήγορον νὰ ἀνευρίσκῃ αὐτὸν παλλάχιστον.

Ἐγνοεῖτο, ὅτι δὲν θὰ εἶχεν ἀνάγκην τοιούτων μέσων, ὅπως λύσῃ τὴν γλῶσσαν καὶ τὰς χεῖρας τοῦ φίλου αὐτοῦ! Δι' αὐτὸ

δὲν τῷ ἔλεγε καὶ πολλὰ πράγματα· μία τῶν ἀρχῶν της ἦτο ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐνθαρρύνῃ τις τοὺς τολμηροὺς καὶ ὁ Μυρὶὲ συγκατελέγετο μεταξὺ τούτων.

— Θὰ ὑπανδρευθῆτε λοιπόν; τὴν ἠρώτησε χαμηλοφώνως.

— Ναί, ἀπεκρίθη ἡ Δινόρα.

— Δὲν σᾶς λυπεῖ αὐτό;

— Διατί;

— Γνωρίζετε ὅτι ὁ γάμος αὐτὸς δὲν θὰ εὐχαριστήσῃ ὅλους τοὺς γνωρίμους σας. Ἀλλὰ πρέπει κάνεις νὰ ἐγκαρτερῇ!

Ἐνεκαρτέρει, ὁ ἀγαθὸς νέος! Καὶ ἐγκαρτερῶν ἀνεζήτει τὴν χεῖρα τῆς Δινόρας, καλυπτομένην μέχρι τοῦ περικαρπίου ὑπὸ τῶν τριχάπτων τοῦ ἐπανωφορίου της. Ἡ χεὶρ ἀπεκαλύφθη βαθμηδόν.... Πρέπει νὰ εἶνέ τις καὶ κόσμιος! Τότε ἔσφιγξε τὸν βραχίονα περισσότερον, τούτου οὐδεμίαν δεικνύοντος ἀντίστασιν.

— Θὰ κάμετε εὔμορφο νοικοκυριό, ἐξηκολούθησεν ὑποθέτων, ὅτι θὰ προσκαλῆτε συχνὰ τοὺς φίλους σας, καὶ θ' ἀκούωμεν καὶ μουσικήν;

— Μουσικήν; Τὴν ἀποτροπιάζομαι! ἀπεκρίθη ἡ Δινόρα μετ' εἰλικρινεστάτης ἀνυποκρισίας.

— Δὲν πρέπει νὰ τὸ λέγετε αὐτό, παρετήρησεν ὁ Μυρὶέ· ὑπάρχουν ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι ἠμποροῦν διὰ τοῦτο νὰ εἰποῦν ὅτι δὲν ἔχετε «γοῦστο»! Ἀλλὰ ἐπὶ τέλους δὲν εἶνε καὶ ἀπαραίτητος ἡ μουσική. Ὁ Λινιὼν σᾶς ἀγαπᾷ σὰν τρελλός· πέτε μου, δεσποινίς, θὰ ἀνησυχήσητε ὅτι ἐγὼ τὸν ἔφερα εἰς τὸ σπῆτί σας, ὅτι ἐγὼ εἶμαι ἡ αἰτία τῆς εὐτυχίας του;

Ἡ Δινόρα ἐμένεν ἄφωνος ὡς ἰχθύς.

Οἱ ἄλλοι εἶχον προχωρήσει, ἡ ἀρξαμένη βροχὴ εἶχεν ἀποδιώξει τοὺς περιπατητάς· καὶ οἱ ἀποτελοῦντες τὸν ὅμιλον δὲ ἠτοιμάζοντο ὅπως χωρισθῶσιν. Ὁ Μυρὶέ, κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, ἔκυψεν ὀλίγον καὶ ἐφίλησε τὴν Δινόραν ἐπὶ τῶν δύο παρειῶν, πλησίον τῆς γωνίας τῶν χειλέων, λέγων πρὸς αὐτὴν συγχρόνως:

— Καλὴν νύκτα, δεσποινίς.

Ἡ κυρία Βρετὲλ ὅμως, ἥτις ἐστράφη συγχρόνως, ἐγένετο μάρτυς τῶν φιλημάτων. Κατ' ἀρχάς, ἐπίστευσεν ὅτι ἠπατήθη· βεβαιωθεῖσα ὅμως εἶτα, κατελήφθη ὑπὸ ἀφοδρεστάτης ἀγανακτήσεως.

— Δινόρα! εἶπε δι' ὑποκώφου φωνῆς.

— Ἐδῶ εἶμαι, «Φίλη μου», ἀπήντησεν ἡ νεᾶνις σπεύδουσα ὅπως ταχθῇ παραπλεύρως αὐτῆς.

Ἀπεχαιρετῶντο ἐν τῷ θορύβῳ τῆς στιγμῆς ἐκείνης, καθ' ἣν ἦσαν ἀνοικτὰ καὶ πάντα τὰ ἀλεξίβροχα, οὐδεὶς παρετήρησεν ὅτι ἡ κυρία Βρετὲλ ἔστρεψε τὰ νῶτα πρὸς τὸν Μυρὶέ, μὴ ἀποδιδοῦσα αὐτῷ τὸν χαιρετισμόν του.

Οὗτος ὑψωσε τοὺς ὤμους, ἔθηκε τὰς χεῖρας ἐντὸς τῶν θυλακίων του καὶ ἀπῆλθεν.

Ἀμαξά τις διήρχετο, οἱ γείτονες τῶν δύο ἐπαύλεων συνεσωρεύθησαν ἐν αὐτῇ, ὁ Ρέγιερ ἀνέβη ἐπὶ τοῦ ἐδωλίου τοῦ ἁμαξηλάτου καὶ οὐδεὶς εἶπε λέξιν μέχρι τῆς οἰκίας. Ἐνῷ κατήρχετο τοῦ ὀχήματος, ἡ κυρία Βρετὲλ ἠρώτησε τὴν κυρίαν Ἀγκλοὰ, ἂν δὲν θὰ ἤρχετο νὰ πάρῃ τὸ τέκνον της.

— Ὄχι, εὐχαριστῶ, ἀπήντησεν ἡ κυρία δι' ὕφους εἴπερ ποτὲ ἀπειλητικωτέρου. Θὰ ξαναπεσθῶμεν ἐντὸς ὀλίγου, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν ἔχω καμμίαν ὄρεξιν νὰ πάρω τσαΐ. Ἔλατε, μικροί, μὴ μουσκεύεσθε!

Καὶ ὡθοῦσα πρὸς τὰ ἔμπρος τὴν Ρόζαν καὶ τὸν Ἐδμόνδον, οἵτινες προεχώρησαν ἄνευ ἀντιστάσεως ἐσήμανε τόσον ἰσχυρῶς εἰς τὴν θύραν, ὥστε παρ' ὀλίγον ἡ λαβὴ τοῦ κώδωνος ἀπέμενεν εἰς χεῖράς της.

Ὅτε οἱ τρεῖς φίλοι εὑρέθησαν μόνοι ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς ἐπαύλεως, ἀπηλλαγμένοι τῶν πίλων καὶ τῶν ἐπανωφορίων των, παρετήρησαν ἀλλήλους μετὰ παραδόξου καὶ μυστηριώδους ὕφους· ἐνόμιζέ τις ὅτι ἐσκέπτοντο ἂν ἔπρεπε νὰ γελάσουν ἢ νὰ κλαύσουν.

Τὸ ἀπαθὲς πρόσωπον τῆς κυρίας Ἀγκλοὰ, παρὰ πᾶσαν αὐτῆς ἕξιν, ἐξέφραζε κωμικήν τινα ἀγανάκτησιν, ἀστειοτάτην εἰς τὸ θεᾶσθαι.

Οἱ νέοι παρετήρησαν αὐτὴν κατὰ πρῶτον, εἶτα τὰ βλέμματά των συνηντήθησαν, καὶ δι' ἀδιορατου τινὸς κινήσεως, ἄνευ ἐμφάσεως καὶ ἀνεπιτηδεύτως, εὑρέθησαν ὁ εἷς εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἄλλου.

Ἡ Ρόζα ἐστήριξε τὴν κεφαλήν της ἐπὶ τοῦ χιτῶνος τοῦ Ἐδμόνδου, ὅστις ἀπέθηκε τρυφερὸν φίλημα ἐπὶ τῆς μεταξώδους κόμης τῆς νεανίδος· εἶτα ὡδήγησεν αὐτὴν πρὸς ἀνακλιντρόν τι, ἔσφιγξεν ἰσχυρῶς τὴν χεῖρα τῆς κυρίας Ἀγκλοὰ καὶ ἐκάθησε καὶ οὗτος ἀπέναντί της, χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν.

— Τὸ τέρας! ἀνέκραξεν ἡ ἀγχοθυμὴς κυρία.

Ἡ Ρόζα ὑπεμειδίασε, παρατηροῦσα τὸν Ρέγιερ μετ' ἀνεκφράστου στοργῆς. Οὗτος ἔλαβε τὴν χεῖρά της, ἀσπασθεὶς αὐτὴν μετὰ σεβασμοῦ.

— Τὸ τέρας! Σᾶς εἶπε πῶς σᾶς ἀγαπᾷ. Ἐπὶ τέλους ξεύρει κάνεις μὲ ποία ἔχει νὰ κάμῃ.

— Μὲ συγχωρεῖτε, παρετήρησε μεθ' ἡπιότητος ὁ Ρέγιερ, ἐννοεῖτε ὅτι δὲν ἠμπορῶ νὰ εἰπῶ δι' αὐτὴν τὴν κόρην· τὴν ὁποίαν ὀνομάζουσι τέρας, οὔτε καλόν....

— Διάβολε! εἶπεν ἡ κυρία Ἀγκλοά.

— Οὔτε κακόν! ἐπέρανεν ὁ Ρέγιερ, ἀταράχως.

— Νομίζετε ὅτι ἔχω ἀνάγκην νὰ μάθω τί θὰ μοῦ εἰπῆτε σεῖς! παρετήρησεν ἡ θεία τῆς Ρόζας μετ' ἀπειρηγράπτου καταφρονήσεως. Φανταζεσθε ὅτι δὲν ἠξεύρω λέξιν πρὸς λέξιν τί σᾶς εἶπε; Δὲν ξεύρετε ὅτι ἐγὼ ἔχω μάτια καὶ ἀπὸ πίσω ἀπὸ τὸ κεφάλι μου; Σταθῆτε νὰ σᾶς τὸ διηγηθῶ· ὅταν ἤρχισε νὰ σᾶς ἐνοχλῇ, ἐσπεύσατε νὰ μᾶς φθάσετε· ἀλλὰ αὐτὴ ἐπέμενε καὶ ἐφανήκατε πολὺ εὐγενῆς ὁποῦ δὲν τὴν ἀφήκατε καταμεσῆς τοῦ δρόμου· τότε ἐξηκολούθησε καὶ σᾶς εἶπε καθαρὰ-καθαρά, ἢ καὶ ὄχι καθαρά, αὐτὸ δὲν σημαίνει τίποτε, ὅτι εἴθε τὸ ἰδανικὸν τῶν πόθων της! Τότε ἐσταματήσατε, ἀγαπητέ μου, διότι εἴχατε ἀγανακτήσει τόσῳ πολύ, ὥστε δὲν ἠμπορούσατε νὰ προχωρήσητε· τῆς εἴπατε ὅτι εἴχατε νὰ τῆς εἰπῆτε καὶ ἐτρέξατε νὰ μᾶς φθάσετε. Ξεύρω ὅτι δὲν εἶνε διασκεδαστικαὶ δι' ἕναν ἄνδρα αὐτοῖς ἡ ἱστορίαις· ἀλλὰ νὰ μὲ πάρῃ ὁ διάβολος ἂν σᾶς λυποῦμαι αὐτὴν τὴν φοράν!

Παρετήρησε τὸν Ρέγιερ θριαμβευτικῶς, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀστραπηβολοῦντας, τὰ χείλη συνεσφιγμένα μετὰ κακεντρεχοῦς τινος χαρᾶς, διακεχυμένης ἐφ' ὅλου τοῦ σκωπτικοῦ προσώπου της.

Ἐξ ἡμισείας γελῶν, καὶ ἐξ ἡμισείας πειραγμένος ὁ Ρέγιερ ἐδοκίμασε ν' ἀμυνθῇ.

— Τίποτε, ἀντεῖπεν ἡ κυρία Ἀγκλοά, ἔπρεπε νὰ φθάσωμεν ἐπὶ τέλους εἰς τὸ ἀημερεῖον αὐτό· ἀφότου ἦλθε, ἔφτ' ἐκόντεψε μὲ κάτι 'μάτια!... Ἐνόσῳ δὲν εἶχεν ἀραβωνισθῆ μὲ ἐκεῖνον τὸν ἠλίθιον ἐραστήν της, ἠμποροῦσε τέλος πάντων νὰ κάμῃ ὅ,τι θέλει, ἀφοῦ δὲν ἦτο ὑποχρεωμένη νὰ γνωρίζῃ ὅτι πρὸ δύο ἐτῶν εἶσθε ἀραβωνισμένος μὲ τὴν Ρόζαν· τώρα ὅμως ἀποῦ ἔχει καὶ αὐτὴ τὸν ἰδικόν της, καὶ εἰς τὰ φανερὰ μάλιστα, μὲ ποῖον δικαίωμα ἐπεμβαίνει εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν ἄλλων; Θὰ τὴν μάθω ὅμως ἐγὼ νὰ ἐπεμβαίνῃ· θὰ ἰδῇ «τί καπνὸ φουμάρω!»

— Θεία μου, εἶπεν ἡ Ρόζα παρεκτιθεμένη, σκεφθῆτε πόσον θὰ ἐκθέσητε τὸν Ἐδμόνδον.

Ἡ κυρία Ἀγκλοὰ ἠτοιμάζετο ν' ἀπαντήσῃ μετὰ ζωηρότητος, ἀλλὰ τὸ βλέμμα τῆς ἀνεψιᾶς της ἀνεχαίτισεν αὐτήν.

— Καὶ αὐτὸς ὁ κουτός, εἶπε στρεφομένη πρὸς τὸν νέον, ὑπομειδιῶντα, δὲν τὴν ἐκύτταξε κἄν. Ἐγώ, ἂν ἤμην εἰς τὴν θέσιν σου, θὰ τὴν ἐξετρέλλαινα διὰ νὰ πῆς δώσω ἕνα καλὸν μάθημα.

— Ὄχι, δὲν θὰ τὸ ἐκάμνετε αὐτό, σεῖς, ἡ ὁποία εἶσθε τόσον εἰλικρινής! ἀπήντησεν ὁ Ἐδμόνδος γελῶν. Λοιπὸν ἡ μικρὰ δοκιμασία ἐτελείωσε καὶ ἐξῆλθον νικητής, ἔ, Ρόζα;

Ἡ Ρόζα ἐμειδίασε· ἐλαφρά τις ὑγρότης ἀνέδιδεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔκτακτον λαμπρότητα.

— Δὲν ἀμφέβαλλες, Ρόζα μου, δὲν ἀμφέβαλλες ποτέ, ἔ;

— Ὄχι, ἀπεκρίθη ἡ Ρόζα· μία ἢ δύο φοραῖς μ' ἐστενοχώρησε ποῦ τὴν εἶδα νὰ σᾶς κυττάζῃ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον· ἀλλὰ καὶ τότε δὲν ἀνησύχησα διὰ σᾶς· ἠγανάκτησα μόνον ἐναντίον της.

— Ἐπὶ τέλους, ἐντὸς δύο μηνῶν, συνεπέρανεν ὁ Ρέγιερ, θὰ εἴμεθα ὑπανδρευμένοι!

— Δὲν θὰ εἶνε πολὺ γρήγορα, εἶπεν ἡ κυρία Ἀγκλοά.

Καὶ ἡ Ρόζα ἔπαιξεν ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου ἐφ' ἱκανὴν ὥραν.

Ἔβρεχε ραγδαίως, ὁ ἄνεμος ἠκούετο ἄγριος ἐν τῇ καταιγίδι, ἀπὸ καιροῦ δὲ εἰς καιρὸν διεκρίνετο ὁ ρόχθος τῶν κατὰ τῶν βράχων θραυομένων κυμάτων.

Πάντα ταῦτα ὅμως ἦσαν ἀδιάφορα διὰ τοὺς τρεῖς τῆς ἐπαύλεως φίλους.

Περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὁ Ἐδμόνδος ἐξῆλθε, καὶ ὁ ἄνεμος, ὅστις ἀνέστρεψε τὸ ἀλεξίβροχόν του, παρ' ὀλίγον τῷ ἀφήρπασε καὶ τὸν πῖλόν του· ἀλλ' οὗτος ἐγέλα σπεύδων. Ἦτο βέβαιος περὶ τῆς καρδίας τῆς μνηστῆς του! Αἴφνης ἀνεμνήσθη πῶς ὁ Μυρὶὲ εἶχεν ἐπισφραγίσει τὴν μετὰ τῆς Δινόρας σχέσιν του, καὶ ἐν τῇ σκυθρωπῇ καὶ φρικώδει ταύτῃ νυκτὶ ἐξερράγη εἰς γέλωτας μόνος πρὸ φανοῦ τινος, ὅστις οὐδὲν βεβαίως ἐνόησε.

ΙΓ'

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὅλως διάφορος σκηνὴ ἀνεπτύσσετο ἐν τῇ ἐπαύλει Βρετὲλ.

Ἅμα εἰσελθοῦσα ἡ «Φίλη» ἐφόρεσε μακρὰν οἰκιακὴν ἐσθῆτα, διέτεζεν ὅπως μὴ δεχθῶσιν οὐδένα καὶ ἔλαβε τὸ σοβαρώτερον αὐτῆς ἦθος. Ἡ Δινόρα, προαισθανομένη καταιγίδα, φοβερωτέραν ἐκείνης, ἥτις ἐμαίνετο ἔξω, ἡσυχος ἔμενεν ἐν τῷ δωματίῳ της, ὅπου ἐξεδύετο ἀθορύβως. Ἡ φαεινὴ ἰδέα νὰ κατακλιθῇ, μὴ λέγουσα τίποτε εἰς κανένα καὶ προσποιουμένη βαθὺν ὕπνον τῇ εἶχεν ἐπέλθει ἀμέσως καὶ ἠτοιμάζετο νὰ πραγματοποιήσῃ αὐτήν, ὅτε ἡ ἔλευσις τῆς κυρίας Βρετὲλ δυστυχῶς ἀνέτρεψε τὸ ὡραιότατον τοῦτο σχέδιον.

Ἡ «Φίλη» εἰσῆλθε περιβεβλημένη κατάλευκον ἐσθῆτα, ὁμοία πρὸς τὸ ἅγαλμα τοῦ Σωτῆρος. Ἡ Δινόρα, ἥτις διηυθέτει τὴν εὔμορφον κόμην της, ἐστράφη πρὸς αὐτὴν προσποιουμένη ἔκπληξιν. Ἡ ἐπισκέπτρια ἔλαβε κάθισμα. Παρατηροῦσα ὅτι ἡ ὑπόθεσις ἠπείλει νὰ λάβῃ διαστάσεις, ἡ ἀφελὴς ἐπετέθη κατὰ τοῦ ἑτέρου τῶν πλοκάμων της, στρέφουσα καὶ συστρέφουσα αὐτὸν μετὰ περισκεμμένης βραδυτήτος.

Ἡ κυρία Βρετὲλ, παρατηροῦσα τὴν ἀπάθειαν τῆς ἐνόχου—ἠσύχου ὡς ἡ ἀθῳότης αὐτή — ἐθορυβήθη πως. Εἶχεν ἤδη ἴδει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν της τὸν Μυρὶὲ λαμβάνοντα τὸν βραχίονα τῆς Δινόρας, εἶχεν ἴδει αὐτὴν δεχομένην τὸ φίλημα μετὰ τοσαύτης ψυχραιμίας, καὶ ἐν τούτοις ἠσθάνετο ἑαυτὴν ἀμηχανοῦσαν πρὸ τῆς ἀδιαπτώτου ἐκείνης καὶ παρθενικῆς γαλήνης τῆς νεανίδος.

Ἡ παράδοξος αὐτὴ ἐντύπωσις ἐξηλείφθη μετ' ὀλίγον· ἐπῆλθε δὲ ἡ ἀντίδρασις ταχεῖα καὶ ἐκδικητική. Πρὸ τῆς ἀπατηθείσης κηδεμόνος, ἡ σεμνότης ἔλαβε τὸν χαρακτῆρα ἀναισχυντίας· ὅσον δὲ περισσότερον τὸ μέτωπον ἐφαίνετο καθαρὸν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἀγνοί, τόσον μᾶλλον αὐτόφωρος ἀπεδεικνύετο ἡ ὑποκρισία.

— Ἐνόμισες, Δινόρα, εἶπεν ἡ κυρία Βρετὲλ, προσπαθοῦσα νὰ συγκρατήσῃ τὸν θυμόν της, ἐνόμισες ὅτι ἠμπορεῖς νὰ μὲ ἀπατᾷς διάρκως, χωρὶς νὰ ἐννοήσω τίποτε;

Τὸ ἀγγελικὸν πρόσωπον ἐγένετο καταπόρφυρον, αἱ μυοσωτίδες ἐξεχείλισαν ὡς ὑπερπλησθεῖσαι κυπελλα, καὶ ἡ ταπεινόφρων Δινόρα ὑπεψιθύρισεν:

— Ὦ! «Φίλη μου», πῶς ἠμπορεῖτε νὰ ὑποθέσετε ὅτι σᾶς ἀπατῶ;

Ἡ κυρία Βρετὲλ ἀνέκτησεν αἰφνης πᾶσαν αὐτῆς τὴν ψυχραιμίαν. Ὅταν ἀτομόν τι εἶνε τοιαύτης κακῆς πίστεως καὶ καταβάλλεται μέχρι τοῦ ἀναιδεστέρου ψεύδους ὅπως δικαιολογηθῇ, ἡ ἀγανάκτησις ὑποχωρεῖ εἰς τοιαύτην καταφρόνησιν, ὥστε ἀμφιβάλλει τις ἂν ἀξίζῃ κἂν τὸν κόπον νὰ ἐξελέγξῃ κατασιγάσον αὐτό. Ἐὰν οὐδὲν δὲ ἕτερον συμφέρον διεκινδύνευε, θὰ τῷ ἐστρέφαμεν τὰ νῶτα, ἀπερχόμενοι μετὰ τῆς ἀδιαφορίας ἣν ἐμπνέει ἡ ἀηδία.

Ἡ κυρία Βρετὲλ δὲν ἠδύνατο νὰ πράξῃ τοῦτο· Ἔφερεν ἠθικὴν εὐθύνην, ἧς δὲν ἠδύνατο νὰ ἀπαλλαγῇ, ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε. Παρετήρησε τὸ ἀγνόν, τὸ ἀναμάρτητον πρόσωπον! Σεμνὴ καὶ ἀμηχανοῦσα, μὲ τεταπεινωμένους τοὺς ὀφθαλμούς, τὴν κεφαλὴν ἐλαφρῶς κεκλιμένην, ἡ Δινόρα ἐφαίνετο ὡσεὶ ἀποφασίσασα νὰ ἐγκαρτερήσῃ εἰς πάσας τὰς δυστυχίας, ἃς τυχὸν ἤθελε καταπέμψει κατ' αὐτῆς ὁ οὐρανός.

— Γνωρίζω, εἶπεν ἡ «Φίλη», ὅτι εἶνε ἐντελῶς ἀνωφελὲς νὰ σοῦ κάμω παρατηρήσεις ἢ νὰ σὲ ἐρωτῶ. Βλέπω πολὺ ἀργὰ ὅτι ἀγήκεις εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι, ἀκόμη καὶ ἂν τοὺς συλλάβῃς μὲ τὸ χέρι σου αὐτό, προσπαθοῦν νὰ ῥίξουν τὸ ἄδικον εἰς ἐσένα. Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι περνοῦν ἕως τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ τοὺς ἐνοήσῃ κανείς. Ὅταν τοὺς ἐννοήσῃ ὅμως παύουν νὰ περνοῦν διὰ πάντα. Σὲ εἶχα προειδοποιήσει ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπιτρέπῃς εἰς τὸν κύριον Μυρὶέ, νὰ λαμβάνῃ μαζῆ σου καμμίαν ἐλευθερίαν, ναὶ ἢ ὄχι;

— Ναί, «Φίλη μου» ἀπεκρίθη ἀγνότατα ἡ ἀφελής, ἀλλὰ μοῦ τὸ εἴχατε εἰπεῖ πρὶν ἀραβωνισθῶ τὸν κ. Λινιών.

— Ἀ! εἶπεν ἡ κυρία Βρετὲλ κατάπληκτος εἰς τὸ ἄκουσμα τόσον ἀπροόπτου ἐπιχειρήματος· Καὶ ἀφότου ἀραβωνίσθης, ἠμπορεῖς νὰ τοῦ συγχωρῇς αὐτὰς τὰς ἐλευθερίας;

Οἱ κυανοῖ ὀφθαλμοὶ ὑψώθησαν, μετ' ἐκφράσεως τόσῳ ἀσυνήθους ἐν τῇ κακεντρεχείᾳ των, ὥστε ἡ κυρία Βρετὲλ, κατάπληκτος ἤδη, παρ' ὀλίγον μετεβάλλετο εἰς στήλην ἅλατος.

— Δὲν ἠξεύρω τί ἐννοεῖτε μὲ τὴν λέξιν ἐλευθερίᾳς, εἶπεν ἡ Δινόρα ξηρῶς. Δὲν βλέπω νὰ ἔκαμα κἀνὲν σφάλμα.

— Ἀν ὁ κύριος Μυρὶὲ θέλῃ νὰ μὲ φιλῇ, ἀντέπεν ἡ Δινόρα πλέον ἢ ἤρεμος, δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸν ἐμποδίσω. Μὲ ἐφιλοῦσε εἰς τὸ σπῆτί μου, ὅταν ἤρχετο νὰ ἰδῇ τοὺς γονεῖς μου, καὶ κἀνεὶς ποτὲ δὲν μοῦ εἶπε τίποτε.

Οἱ βραχίονες τῆς κυρίας Βρετὲλ κατέπεσαν ἀδρανεῖς, σταυρώσασα δ' αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ στήθους.

— Καὶ νομίζεις ὅτι θὰ ἐκαλοφαίνετο αὐτὸ εἰς τὸν ἀραβωνιαστικόν σου; εἶπεν ἐν ὀλοὲν αὐξούσῃ καταπλήξει.

— Δὲν πιστεύω ὅτι ὁ ἀραβωνιαστικός μου εἶνε τόσῳ ἰδιότροπος ὥστε νὰ ἀνακαλέσῃ σφάλμα ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχει· ἀπεκρίθη ἡ Δινόρα κλαίουσα.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν χαρισμάτων της, ἡ δεσποινὶς Γερβοά, εἶχε καὶ τὸ τοῦ κλαίειν κατὰ βούλησιν· ἡ ξηρασία δὲ τῶν Ὑδραγωγείων, ἥτις παρεῖχε τόσην ἀνάπαυσιν εἰς τὸν πατέρα της δὲ ἤσκει οὐδεμίαν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν δύο μικκύλων κρηνῶν, τῶν πάντοτε ἑτοίμων νὰ ἐκχειλίσωσι ὑπὸ τὰς μεταξώδεις βλεφαρίδας.

— Ὦ! ἂν ἀρχίσῃς καὶ νὰ κλαῖς, παρετήρησεν ἡ κυρία Βρετὲλ, δὲν θὰ τελειώσωμε ποτέ! Λοιπὸν ἐγὼ ἀγακαλύπτω σφάλμα ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχει;

— Δὲν ἠξεύρω! ἀνέκραξεν ἡ προπηλακιζομένη ἀθῴα, τώρα ὀλίγον κεχιρὸν. Ζητοῦν πάντοτε νὰ μὲ μαλώνουν· εὑρίσκουν ὅτι πάντοτε σφάλλω· ἡ μητέρα καὶ ὁ πατέρας δὲν μοῦ εἶπαν ποτὲ τίποτε διὰ τέτοια πράγματα. Μοῦ φαίνεται ὅτι δὲν πρέπει νὰ κατηγοροῦν ἔτσι χωρὶς αἰτία καὶ ἀφορμὴ μίαν κόρην.... Ποτὲ δὲν ἐπίστευα ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ μοῦ κάμουν τέτοιαις παρατηρήσεις. Καὶ δὲν εἶνε ἄδολον μοῦ φαίνεται καλὸν νὰ μὲ κάμουν νὰ σκέπτωμαι πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔπρεπε νὰ γνωρίζω!

Ἡ κυρία Βρετὲλ ἠγέρθη.

— Καλά, εἶπε. Δὲν εἶσαι μόνον σεμνότυφος, εἶσαι καὶ αὐθάδης. Θὰ τὰ κανονίσωμεν αὐτὰ αὔριον. Καλὴν νύκτα.

Ἡ «Φίλη» ἀπῆλθε μεγαλοπρεπῶς. Ἡ Δινόρα, ἅμα ἡ θύρα ἐκλείσθη ὀπισθέν της ἀπηύθυνεν αὐτῇ ὁλόκληρον σειρὰν μορφασμῶν, ἐκβαλοῦσα καὶ τὴν γλῶσσάν της πέντε ἢ ἓξ φοράς.

— Θὰ σὲ μάθω ἐγώ! εἶπε μεταξὺ τῶν ὀδόντων της, ὅπως ἀναπαυθῇ ἐκ τῶν ὑγιεινῶν τούτων ἀσκήσεως. Καὶ δοκίμασε νὰ εἰπῆς τίποτε καὶ τοῦ Ἰουστίνου καὶ θὰ ἰδῆς!

Τὴν ἑπομένην, ἅμα ἡ ὥρα τὸ ἐπέτρεψε — ὅπερ γίνεται πολὺ ταχύτερον ἐν τῇ ἐξοχῇ ἢ ἐν Παρισίοις — ἡ κυρία Βρετὲλ ἔτρεξε πρὸς τὴν οἰκίαν τῆς φίλης της. Αὕτη οὐδόλως ἐξεπλάγη βλέπουσα αὐτὴν ἀφικνουμένην τὴν ἑνάτην πρωΐνὴν ὥραν, μὲ τὴν πρωϊνὴν ἐσθῆτα της καὶ τοὺς πόδας βεβυθισμένους ἐντὸς εὐρειῶν πηλοβατίδων, διότι ἡ βροχὴ ἐμαίνετο. Δὲν τῇ ἀπέτεινε μάλιστα οὐδὲ μίαν ἐρώτησιν, διότι ἐσκέπτετο, καὶ δικαίως ὅτι, ὅταν γείτων τις ἔρχεται νὰ σᾶς ἐπισκεφθῇ, ὑπὸ χειμάρρους βροχῆς, ἔχει βεβαίως κάτι τι νὰ σᾶς ἀνακοινώσῃ, τὸ ὀρθότερον δ' ἐν τοιούτῳ περιπτώσει εἶνε νὰ τὴν ἀφήσητε νὰ τὸ πράξῃ, ὑφ' οἱονδήποτε τόνον καὶ ἂν ἐγκρίνῃ.

— Ἔχετε δίκηο! ἀνέκραξεν ἡ κυρία Βρετὲλ, ἑκατὸ φοραῖς δίκηο καὶ εἶναι ζῶον!

— Μὴν προχωρεῖτε τόσῳ πολύ! διέκοψεν ἡ κυρία Ἀγκλοὰ χωρὶς νὰ συγκινηθῇ. Κρίνετε τὰ πράγματα πολὺ αὐστηρά. Τί συμβαίνει;

— Αὐτὴ ἡ μικρὴ μᾶς ἐμπαίζει!

— Σᾶς, πεθανὸν — ἔχω τὴν ἰδέαν αὐτὴν πρὸ πολλοῦ· ὅσον δ' ἀφορᾷ ἐμέ, πιστεύσατε ὅτι δὲν μὲ ἐμπαίζει πλέον.

— Τί συνέβη; ἠρώτησεν ἐκπληκτος ἡ κυρία Βρετὲλ.

— Εἰς σᾶς λοιπὸν τί συνέβη;

— Φανταστῆτε, ἤρχισεν ἡ «Φίλη», ὅ,τι τῆς εἶχα ἀπαγορεύσει νὰ κάμῃ.

Ἐνταῦθα ἡ ἀγαθὴ κυρία διεκόπη ἀπὸ τὸ ἐταστικὸν βλέμμα τῆς φίλης της.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΚΩΝΣΤ. Β. ΚΟΝΤΟΥ

ΓΛΩΣΣΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΣΥΝΤΟΜΩΣ ΕΚΦΕΡΟΜΕΝΑΙ

ΧΑΡΙΝ ΤΩΝ ΠΟΛΛΩΝ

§ 14. Μεθομηρικός.

Ὁ Ἀσώπιος ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Σύνταξιν σελ. 106, § 24 εἶπε «Κατὰ τὴν ὑστέραν *μεθομηρικὴν* χρῆσιν ἐτάχθησαν αἱ ἁπλαῖ προσωπικαὶ εἰς δήλωσιν τῆς ἀλλοπαθείας». Καὶ ἄλλοι δὲ τῶν νέων Ἑλλήνων ἐποιήσαντο χρῆσιν τοῦ ἐπιθέτου *μεθομηρικός*, ὡς καὶ τοῦ *προομηρικός*.

Ὁ Χρυσοβέργης κακίζει τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐπίθετον ἐν τῷ περὶ Δημιουργίας Λέξεων βιβλίῳ γράφων σελ. 42. «Τὰ εἰς κός συντιθέμενα μὲ στερητικὸν Ἄ, ἢ πρόθεσιν ἀνάτρέχουσιν εἰς τὰ πρωτότυπα ὡς, (λογικὸς) ἄλογος, παράλογος, (μουσικὸς) ἄμουσος. Ἐντεῦθεν τὸ *ἀμεταβολικὸς* εἶναι ἀπαράδεκτον, ὡς καὶ τὸ *μεθομηρικός*, ὥς τινες παρετήρησαν, δὲν εἶναι κανονικόν, ὄχι μόνον διότι καταλήγει εἰς *κός*, ἀλλὰ καὶ διότι εἶναι σύνθετον ἐκ κυρίου ὀνόματος· καθότι ἐκ προσηγορικῶν ἔχομεν τοιαύτας συνθέσεις· οἴον, μεθέορτα, καὶ προέορτα, οὕτω καὶ *μεθημερινός*, κατὰ τὸ anté-diluvien». Παρατηρεῖ δ' ἐνύποσημειώσει ὅτι «Ἡ λέξις *(μεθομηρικὸς)* εὑρίσκεται καὶ παρὰ Δ. Ἀλεξανδρίδῃ ἐν λεξικ. ὑπὸ Γκαρπολᾶ, ἐν λ. Λασάρα. Ἀλλ' ὁ Ἰωάννης Τζέτζης τὰ Ἰλιακά του ἐπέγραψε, τὰ πρὸ Ὁμήρου, τὰ Ὁμήρου καὶ τὰ *μεθ' Ὅμηρον*· βλ. Schoell. Τόμ. Α'. μέρ. β. σελ. 95».

Ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Βάλκεναρίου ἐκδόσει τῶν Φοινισσῶν τοῦ Εὐριπίδου Τόμ. Α', σελ. XI Λιψ. εὕρομεν «consilio quod ceperat edendi Tzetzae *Προομηρικά*, Ὁμηρικὰ et *Μεθομηρικά*».

Τοῦ πονηροῦ κόμματος εἶνε τὰ ὀνόματα *μεθομηρικός* καὶ *προομηρικός*, ὡς καὶ τὸ *προευκλείδειος* καὶ *μετευκλείδειος* καὶ τὸ *προτρωϊκός* καὶ *προϊστορικός* καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Ἐν τῷ περὶ τῶν Ο' συγγράμματι τοῦ Οἰκονόμου Τόμ. Α', σελ. 258 κεῖται «ποίας μὲν καὶ πόσας *προσκαιρηρείους* ἐκδόσεις ἐξήτασεν ὁ Ὅδιος».

Συχνὸν παρὰ τοῖς γραμματικοῖς εἶνε τὸ *οἱ μεθ' Ὅμηρον*, ὡς θὰ παραστήσωμεν ἄλλαχοῦ. Λέγεται δὲ καὶ *τὰ μεθ' Ὅμηρον*, ὡς παρὰ τῷ Σουΐδᾳ «Δίκτυς· ἱστορικός. Ἔγραψεν ἐφημερίδα (ἔστι δὲ τὰ *μεθ' Ὅμηρον* καταλογάδην ἐν βιβλίοις Θ')».

Τὸ ὑπὸ τοῦ Χρυσοβέργη εἰρημένον «ἀλλὰ καὶ διότι εἶναι σύνθετον ἐκ κυρίου ὀνόματος» θὰ ἐξετάσωμεν ἀκριβῶς ἑτέρωθι. Θὰ διαλάβωμεν δ' ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ καὶ περὶ τῶν ὀνομάτων *προσάββατος* καὶ *προαρκτούρια* καὶ *προφώτια*.

Τὰ πρὸ Ὁμήρου τοῦ Τζέτζου λέγονται λατινιστὶ *Antehomerica*. Τὸ λατινικὸν τοῦτο ὄνομα ὑπέλαβεν ὁ χαριέστατος Σκαρλάτος ὅτι εἶνε τὸ Ἑλληνικὸν *Ἀντιομηρικά*, ὡς γίνεται φανερὸν ἐξ ὧν γράφει ἐν τῷ Λεξικῷ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης σελ. 406 «Ἐλίχρυσος—Ὁ Τζέτζης ἐν τοῖς *Ἀντιομηρικοῖς* 127 τὸ μετεχειρίσθη ἐπιθετικῶς».

§ 15. Ἀμεταβολικός.

Περὶ τοῦ ἐπιθέτου *ἀμεταβολικός* ποιεῖται ὁ Χρυσοβέργης λόγον καὶ ἐν τῷ Παραρτήματι τοῦ Ἐγχειριδίου τῆς Ἑλλην. Γραμματικῆς σελ. 63 ἐκδ. γ' γράφων «Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ λέξις *ἀμεταβολικὸς* ἀντίκειται εἰς τοὺς κανόνας τῆς ἑλληνικῆς παραγωγῆς· ἀλλὰ διὰ ν' ἀποφύγω τὴν φράσιν *Ῥήματα ἔχοντα χαρακτῆρα ἓν ἀπὸ τὰ τέσσαρα ἀμετάβολα λ, μ, ν, ρ*, μετεχειρίσθην τὸν γραμματικὸν τοῦτον ὅρον *Ἀμεταβολικά*, τὸν ὁποῖον μετεχειρίσθη καὶ ὁ ἀοίδιμος Κοραῆς. Βλ. Πρόδρομον Ἑλλην. Βιβλ. σελ. κέ. Προτ. λεγ.».

Ἓν μόνον ἐν τῷ παρόντι παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ φράσις, ἣν ἠθέλησε νὰ ἐκκλίνῃ ὁ Χρυσοβέργης, γίνεται πολλῷ βραχυτέρα ἐκφερομένη ὧδε: *Ῥήματα ἔχοντα χαρακτῆρα ἀμετάβολον*.

§ 16. Προκατακλυσμαῖος.

Ἐν τῷ Γαλλελληνικῷ Λεξικῷ τῷ συνταχθέντι ὑπὸ Σχινᾶ καὶ Λεβαδέως φέρεται «Antédiluvien, enne ἐπ. (Λατ. ante-diluvium) *προκατακλυσμαῖος* (ζῶα, φυτά)». Ἀπαντᾷ δὲ καὶ ἐν ταῖς Σουτσείοις τοῦ Ἀσωπίου σελ. 120 «φέρων εἰς τὸ μέσον *προκατακλυσμαίους* καὶ ἀνυπάρκτους βαρβαρισμοὺς καὶ σαλοικισμούς».

Ὑπὸ τοῦ Οἰκονόμου ἐλέχθη *προκατακλυσμικός* μὲν ἐν τοῖς Σωζομένοις Ἐκκλησιαστικοῖς Συγγράμμασι Τόμ. Γ', σελ. 312 «καὶ *προκατακλυσμικοὺς* (ὡς εἰπεῖν) ἀντιχρονισμούς», *προκατακλύσμιος* δ' ἐν τοῖς περὶ τῶν Ο' Βιβλίοις Τόμ. Γ', σελ. 705 «μίαν μὲν ἀπὸ τοῦ γενάρχου Ἀδὰμ μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ (ἣν οἱ νεώτεροι, κατὰ τὴν παρ' αὐτοῖς εἰθισμένην φιλοσυνθεσίαν, καὶ *προκατακλύσμιον* εἶπον, antediluvianam), ἑτέραν δὲ τὴν ἀπὸ κατακλυσμοῦ μέχρις Ἀβραὰμ (τήν, εἰ δεῖ καὶ ταύτην ὀπωσδήποτ' ἐξελληνίσαι, *μεταχατακλύσμιον* ἢ *ἀποκατακλύσμιον*, postdiluvianam)».

Φαίνεται δ' ὅτι δὲν νομίζει ἀποδεκτὴν ὁ Οἰκονόμος ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ τὴν παρὰ τοῖς νεωτέροις ἐπιπολάζουσαν εὐκαταφορίαν εἰς τὰς συνθέσεις, ἣν φιλοσυνθεσίαν καλεῖ. Σημειωτέον δ' ὅμως ὅτι λέξις *φιλοσυνθεσία* δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ. Ἀναγινώσκεται μὲν ἐν τοῖς εἰς Λουκιανὸν Σχολίοις σελ. 210 Ἰκκ. «Τριχῶς δὲ τὸ τέλος φασί, τὸ τελικὸν ἀγαθόν, ὡς ἐν τῇ *φιλοσυνθεσίᾳ* τὴν ὁμολογίαν λέγουσι τέλος· εἶναι καὶ τὸν σκοπὸν οἷον τὸν ὁμολογούμενον βίον». Ἀλλὰ τὴν ἀληθῆ γραφὴν διδασκόμεθα ἐκ τῶν Ἐκλογῶν τοῦ Στοβαίου, ἐν αἷς κεῖται Τόμ. Β', σελ. 136. «Τὸ δὲ τέλος λέγεται τριχῶς ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς αἱρέσεως ταύτης· τό τε γὰρ τελικὸν ἀγαθὸν λέγεσθαι τέλος ἐν τῇ *φιλολόγῳ συνηθείᾳ*, ὡς τὴν ὁμολογίαν λέγουσι τέλος εἶναι» (Ἴδε Θησ. Στεφ. Τόμ. Η', σελ. 889 Παρ.). Πρβ. καὶ Σέξτ. Ἐμπειρ. σελ. 652, 6 «Καὶ πάλιν ἐν διαλέξει ἀποβλέποντες πρὸς τοὺς παρόντας τὰς μὲν ἰδιωτικὰς λέξεις παραπέμψομεν, τὴν δὲ ἀστειοτέραν καὶ *φιλόλογον συνήθειαν* μεταδιώξομεν· ὡς γὰρ ἡ *φιλόλογος* γελᾶται παρὰ τοῖς ἰδιώταις, οὕτως ἡ ἰδιωτικὴ παρὰ τοῖς φιλολόγοις».

Τὸ ὄνομα antediluvianus ἀνέμνησεν ἡμᾶς χαριεστάτου τινὸς διηγήματος τοῦ Κοβήτου, οὗ ἡ ἀρχὴ εἶνε «Memini me videre in Italia doctum hominem, qui tanto studio incubuerat in linguas (ut ipse appellabat) *antediluvianas*, ut caeteras omnes praeter vernaculam penitus ignoraret» (*Μνημοσ.* 1861, σελ. 401).

Ἐν § 11 ἀντὶ τοῦ *ὁποῖόν τε γραπτέον* ὁπουδήποτε.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

Τὴν 13)25 Φεβρουαρίου, παρεμονὴν τῆς 83ης ἐπετείου τῆς γεννήσεως τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ, παρετέθη ἐν Παρισίοις, ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν τῆς *Ἐθνικῆς ἐκδόσεως τῶν ἁπάντων* αὐτοῦ κ.κ. Ρικὰρ καὶ Λεμμονυέ, πρὸς τιμὴν τοῦ ἐνδόξου ποιητοῦ, γεῦμα, εἰς ὃ παρεκάθησαν οἱ ἐξοχώτεροι τῶν ἀντιπροσώπων τῶν γραμμάτων, τῶν ἐπιστημῶν, τῆς καλλιτεχνίας καὶ τῆς δημοσιογραφίας. Δεξιόθεν τοῦ Οὐγκὼ παρεκάθητο ἡ γνωστὴ συγγραφεὺς καὶ φιλελληνὶς κυρία Ἰουλιέττα Λαμπέρ, ὁ κ. Βουέ, πρόεδρος τοῦ δημοτικοῦ τῶν Παρισίων συμβουλίου καὶ ὁ ἠθοποιὸς Μουνὲ-Σουλλῆ. Ἀριστερόθεν παρεκάθησαν ὁ νομάρχης τοῦ Σηκουάνα κ. Πουβὲλ καὶ ὁ Ἀρσὲν Οὐσσαί.

Κατὰ τὸ ἐπιδειπνον ὁ ἕτερος τῶν ἐκδοτῶν τῆς *Ἐθνικῆς ἐκδόσεως* Ρικάρ, ἠγέρθη καὶ ἀφοῦ διηγήθη πῶς ἀνέλαβε τὴν δημοσίευσιν τῶν ἁπάντων τοῦ Οὐγκὼ εἰς ἔκδοσιν, ἥτις τόσῳ περιφανῶς καθιέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ, προσέφερεν εἰς αὐτὸν ἐπιμνημόσυνον μετάλλιον καὶ τὸ πρῶτον τοῦ ἔργου τεῦχος. Τὸ τεῦχος τοῦτο ἐδωρήθη συγχρόνως καὶ πρὸς πάντας τοὺς συνδαιτυμόνας.

Μετὰ τοῦτο προέπιον ὑπὲρ τοῦ ποιητοῦ ὁ νομάρχης κ. Πουβέλ, ὁ πρόεδρος τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου κ. Βουέ, ὡς καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ συλλόγου τῶν δημοσιογράφων κ. Ζουρδ, κενώτας τὸ κύπελλον ὑπὲρ τοῦ Οὐγκὼ ὡς δημοσιογράφου. Εἶτα ὁ Ἀρσὲν Οὐσσαὶ ἀπήγγειλε ποίημα εἰς τιμὴν αὐτοῦ, ὁ Μουνὲ-Σουλλῆ δὲ ἀνέγνωσε τὴν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ κατὰ τὸ 1821—ἦτο τότε μόλις δεκαεννεαετής—γραφεῖσαν ὠδήν: ὁ *Ποιητὴς ἐν ταῖς ἐπαναστάσεσιν*.

Ὁ Οὐγκώ, ἐγερθείς, ἐν προφανεῖ συγκινήσει εἶπε τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις:

«Δὲν θὰ εἴπω, ἢ ὀλίγας λέξεις, διότι ἡ συγκίνησίς μου δὲν μοὶ ἐπιτρέπει νὰ ὁμιλήσω διὰ μακρῶν.

»Σεῖς πάντες οἵτινες μὲ ἀκούετε, ἀποτελεῖτε μέρος τῆς σειρᾶς τῶν ἐξοχοτήτων, αἵτινες ἐνσαρκοῦσι τὴν ἐθνικὴν ἰδέαν.

»Εἰσθε οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ γαλλικοῦ πνεύματος· σᾶς εὐχαριστῶ».

Τὴν ἑπομένην τῆς φιλολογικῆς ταύτης ἑορτῆς, καὶ τὴν κυρίως ἐπέτειον, ὁ ποιητὴς ἐγένετο ἀντικείμενον ἐνθουσιωδῶν ἐκδηλώσεων σεβασμοῦ καὶ τιμῆς. Χιλιάδες λαοῦ μετέβησαν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ὅπως τὸν συγχαρῶσι, μέχρι τῆς ἕκτης δὲ μετὰ μεσημβρίαν εἶχον παρελάσει πρὸ αὐτοῦ πλέον τῶν δέκα χιλιάδων ἀτόμων, εἰς ἃ πάντα ὁ ἔνδοξος συγγραφεὺς εὐμενῶς καὶ φιλοφρόνως ἔτεινε τὴν χεῖρα. Μὴ ὄντος δὲ δυνατοῦ, ὅπως καὶ τὸ λοιπὸν ἀναμένον πλῆθος τύχῃ τοιαύτης τιμῆς, ὁ ποιητὴς ἐξελθὼν ἐπὶ τοῦ ἐξώστρου ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τῶν δύο ἐγγόνων του, ηὐχαρίστησε συγκεκινημένος τοὺς συνηγμένους, οἵτινες ἐπανειλημμένως καὶ ἐνθουσιωδῶς ἐπευφήμησαν αὐτόν.

Ὁ διάσημος περιηγητὴς Στάνλεϋ θέλει δημοσιεύσει μετ' ὀλίγον βιβλίον, ὅπερ θὰ εἶνε ἡ ἀκριβὴς καὶ πλήρης ἱστορία τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ἱδρύσεως τοῦ κράτους τοῦ Κογκῶ, τῶν ὑπὸ τοῦ ἰδίου Στάνλεϋ γενομένων ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Νείλου ἐξερευνήσεων καὶ τῶν προσφάτως ἀνακαλυφθεισῶν αὐτόθι λιμνῶν. Τὸ ἔργον τοῦ ἀκαταβλήτου ἐξερευνητοῦ θέλει δημοσιευθῆ εἰς δύο εἰκονογραφημένους τόμους, συγχρόνως ἐν Λονδίνῳ ἀγγλιστὶ καὶ ἐν Λειψίᾳ γερμανιστί.

Τὸ ἐν Λειψίᾳ ἐκδιδόμενον καλλιτεχνικὸν περιοδικὸν »Ἕσπερος», ἐν τῷ ἀριθμῷ αὐτοῦ 91 τῆς 1)13 Φεβρουαρίου, ἀξιόλογον παρέσχε φύσταλιν τοῦ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει καλλιτεχνικοῦ φωτογραφείου τῶν Ἀδελφῶν κ. Ῥωμαΐδων· εἰδήμονες γερμανοί, γράφει ὁ «Ἕσπερος», ἰδόντες αὐτὰ τὰ ἐθαύμασαν καὶ ἠπόρησαν διὰ τὴν ἐντέλειαν τῆς τέχνης. Ἰδίως δὲ αἱ ἀρχαιότητες τῆς Ὀλυμπίας εἶνε τόσον ἐντέχνως ἀπεικονισμέναι, ὥστε καὶ τοῦ μαρμάρου τὸ χρῶμα καὶ τοῦ ἀναγλύφου τὸ ἐξέχον πιστῶς μεταδίδονται.

Ὁ κ. Ἐρ. Σλῆμαν προτίθεται νὰ καθάρῃ τὴν ἀκρόπολιν τῆς Τίρινθος καὶ τὸ περὶ αὐτήν. Τοῦτο δὲ κυρίως χάριν τοῦ προϊστορικοῦ συνεδρίου, ὅπερ, ὡς γνωστόν, θὰ συνέλθῃ ἐνταῦθα τὸ προσεχὲς ἔτος.

Ἀνασκαπτομένων τῶν θεμελίων οἰκίας ἀπέναντι τοῦ ναοῦ τῆς Μεταμορφώσεως ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν Κυδαθηναίας καὶ Ἀστερίου, ἀνεκαλύφθη πλὴν ἄλλων εὑρημάτων, τοίχων κλ., βάσις περιφεροῦς οἰκοδομήματος διαμέτρου 3,70 μέτρων πιθανῶς βαλανείου.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ *

(3 Μαρτίου).

ΕΚΚΛΗΣΙΑ. Κυριακὴ Δ' τῶν νηστειῶν· Ἰωάννου τῆς Κλίμακος (Ἴδε τ. Α'. ἀρ. 3.) Εὐτροπίου, Κλεονίκου καὶ Βασιλίσκου τῶν μαρτύρων ἀθλησάντων ἐπὶ Διοκλητιανοῦ τῷ 296.

[Οὗτοι ἦσαν συγγενεῖς Θεοδώρου τοῦ Τήρωνος ἐκ τῆς Δρασείας τῆς ἐν Πόντῳ Καππαδοκίας. Καὶ ὁ μὲν Βασιλίσκος ἐφονεύθη ἐν τῇ φυλακῇ, οἱ δὲ ἕτεροι δύο ἐσταυρώθησαν].

* Τὸ Ἡμερολόγιον καὶ ἡ Ἑβδομὰς μετετίθησαν ἐν τῷ σημερινῷ φύλλῳ ἕνεκεν, τὸ μὲν ἕνεκα τῆς εἰκόνος, ἡ δὲ ἕνεκα τῆς ἐκτάκτου τῆς πρώτης διατριβῆς.

ΙΣΤΟΡΙΑ 1825. Ὁ Γκούρας ἔρχεται ἐκ Ναυπλίου εἰς Ἀθήνας ὅπως πολεμήσῃ τὸν Ὀδυσσέα.

1826. Ὁ Φαβιέρος ἐκστρατεύει εἰς Κάρυστον.

1827. Ὁ Καραϊσκάκης διὰ νυκτὸς καταλαμβάνει καὶ ὀχυρώνει τὸ Κεραταίνι ἐτοιμαζόμενος εἰς μάχην.

ΕΒΔΟΜΑΣ

Σάββατον. Ὑπασπιστὴς τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργοῦ, ἀντὶ τοῦ κ. Ἀρ. Μάνεση παραιτηθέντος, διωρίσθη ὁ διακεκριμένος λοχαγὸς τοῦ μηχανικοῦ κ. Γ. Παπαδιαμαντόπουλος.—Κυριακή. Ὁ υἱὸς τοῦ φιλέλληνος ναυάρχου Ἄμιλτων ἐδήλωσεν ὅτι ἀποστέλλει πρὸς τὴν Ἐθνολογικὴν καὶ Ἱστορικὴν ἑταιρίαν τὴν εἰκόνα τοῦ ἀειμνήστου πατρός του.—Δευτέρα. Διαπραγματεύσεις διενεργοῦνται πρὸς συνομολόγησιν νέου δανείου, ἐπὶ ἐνεχυριάσει τῶν ἀπομεινασῶν μετοχῶν τοῦ δανείου τῶν 170 ἑκατομμυρίων.—Τρίτη. Ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του ὡς νομάρχου Ἀττικῆς ὁ κ. Γ. Ζέρμας.—Τετάρτη. Σφοδρὰ καταιγὶς καὶ πλημμύρα ἐνέσκηψεν εἰς τὴν νῆσον Κάρπαθον καταστρέψασα τὸ πλεῖστον αὐτῆς.—Πρὸς ἀνέγερσιν ἐξεταστικῶν φυλακῶν ὡρίσθη χῶρος παρὰ τὰς Χαμοστέρνας τῶν Ἀθηνῶν. Πέμπτη. Ἐκτελεσθεῖσα τῆς διαθήκης τοῦ ἀοιδίμου Γ. Ῥιζάρη ἀντὶ τῶν ἀποβιωσάντων Ἀ. Μάμουκα καὶ Ἰ. Κότσαρη, διωρίσθησαν οἱ κ. Ἰ. Βούρος καὶ Δ. Σεμιτέλος.—Ὁ ἐν Ἀθήναις στρατὸς ἐξετέλεσε γενικὴν πορείαν καθ' ὅλους τοὺς κανόνας τῆς πολεμικῆς τέχνης.—Παρασκευή. Ἀνεχώρησεν εἰς Πελοπόνησον ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως κ. Θεόδ. Δηλιγιάννης.

ΠΑΡΕΚΒΑΣΕΙΣ

[Τὸ νοσοκομεῖον τῆς ποιητικῆς παθολογίας. Αἱ καταχθόνιοι μηχαναὶ καὶ ἡ λιποθυμία μου. Ὁ Ἀποχωρητισμὸς Ἰραπεζίτου καὶ ἡ ἄφιξις τοῦ φρονιμίτου. Ἐχεμυθία. Ἂν ἦμην πτηνὸν ἢ βόας! Νεκρολογία. Αἱ περικέτειαι τοῦ ὀδόντος τοῦ Βούδα καὶ ἡ κατοικία του. Ὁ Μωσαϊκὸς νόμος. Νορμανδία καὶ καταπατηταὶ οἰκοπέδων. Ἵππος, γυνὴ καὶ εὐχαριστήρια πρὸς τὸν Ὕψιστον. Ἡ φυλὴ τῶν ὀδοντοϊατρῶν καὶ ὁ μέγας Πέτρος. Ἐλεγεῖον καὶ δύο στίχοι ποιητότυποι. Παρεκβάσεις ἀφιεροῦμεναι τῷ ὀδοντοϊατρῷ κ. Γ. Παμπάνῳ πρὸς ἐξόφλησιν...]

Οἱ κομψογράφοι καὶ οἱ ποιηταὶ τῆς παρελθούσης εὐτυχῶς γενεᾶς, κύριον εἶχον μέλημα τὴν περιγραφὴν τῶν παθημάτων των, ἅτινα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἦσαν φαντασικά. Καὶ ἔβλεπες ἐκεῖ ἐπιπολάζοντας πόνους τοῦ στήθους καὶ τῆς κεφαλῆς, ζάλην, πυρετὸν καὶ ἀπροπληξίαν καὶ ὅλην τὴν ῥομαντικὴν παθολογίαν τραγικῶς παρελαύνουσαν, ἐνῷ τὸν θούριον ἀνέκρουον ἐναλλὰξ ἡ ῥὴξ καὶ οἱ ὑποκάρδιοι στεναγμοί. Εὐτυχῶς ἡ ποίησις ἐκείνη, περιορισθεῖσα ἐν τοῖς νοσοκομείοις τῆς ἀδιαφορίας, ἀπεβίωσεν ἐν εἰρήνῃ καὶ ἴσως ἴσως, ὁ μόνος της ἐπιτάφιος εἶνε αἱ γραμμαὶ αὗται. Καίτοι δὲ φαινομενικῶς θὰ κατηγορηθῶ κατωτέρω, ὡς βαδίζων ἐπὶ τὰ αὐτὰ ἴχνη, ἐν τούτοις πραγματικῶς ὅ,τι διηγηθῶ, θὰ εἶνε ἡ ἀλήθεια, καὶ μόνη ἡ ἀλήθεια.

*

Εἰσέρχομαι· μοὶ θλίβει μειδιῶν τὴν χεῖρα καὶ μὲ ὁδηγεῖ εἰς μεγαλοπρεπὲς ἀνάκλιντρον ἐκ πρασίνου βελούδου. Συγκεκινημένος ἀνέρχομαι τὴν χρυσοποίκιλτον σιδηρᾶν βαθμίδα καὶ καθημαι.

Μὲ ἀφίνει διὰ μίαν στιγμήν.

Στρέφω τὸ βλέμμα καὶ περιεργάζομαι τὰ περὶ ἐμέ. Ἐκ δεξιῶν, μακρὰ τράπεζα κατακόσμητος ἐκ μαχαιρῶν, ψαλίδων, διλαβίδων καὶ ἄλλων καταχθονίων μηχανῶν. Ἀριστερόθεν, μέγας νιπτήρ, ἐφ' οὗ φιαλίδια, κυτία, κύπελλα. Ἐνώπιόν μου μικρὸν κινητὸν κάτοπτρον. Τὸ λαμβάνω, ἵνα ἴδω ἐν αὐτῷ τὴν ὠχράν μου ὄψιν, ἀλλ' ἀκούω βήματα· ἐπανέρχεται ὁ ἡμέτερος καὶ... χάνω τὰς αἰσθήσεις...

Ὅτε δ' ἀνένηψα, ἠρώτησα καὶ ἐγὼ τὸ ἀπαραίτητον εἰς τοὺς μυθιστορικοὺς ἥρωας. — Ποῦ εἶμαι;...

*

... Θλιβεραὶ ἐντυπώσεις βαρύνουσι τὴν καρδίαν μου καὶ πόνοι δριμεῖς τὴν ἄνω μου σιαγόνα. Πρὸ ὀλίγων στιγμῶν ὑπέστην ἀλγεινὴν ἀπώλειαν, διότι σπουδαῖος τραπεζίτης, κλονισθεὶς— οὐχὶ βεβαίως ἐκ τῆς χρηματιστικῆς κρίσεως—μὲ ἐγκατέλειπε διὰ παντός, συλληφθεὶς καὶ ἀποσπασθεὶς ὑπὸ σκληρᾶς διλαβίδος.

Aeternum vale, παιδικέ, ἀχώριστε φίλε μου! Μάτην ὁ κάλαμος προσπαθεῖ νὰ περιγράψῃ τὸν πόνον μου, μάτην ἡ γλῶσσά μου ἐπισκέπτεται ἀκροθιγῶς τὴν ἀρχαίαν του κατοικίαν. Οἱ ὀδόντες μου καταπεφεῖς, θρηνοῦσι τὸν ἀρχαῖόν των σύντροφον, καὶ ἡ σιαγών μου ἕνα μαργαριτὴν ἐκ τοῦ στέμματός της!

Πολὺ πρὶν ὁ μύστακ ξυνεφώσῃ τὸ ἄνω χεῖλός μου, ὅτε αἱ ὀρροῦς μόναι τὸν ἀντικαθίστων, ἀντὶ τούτου περιπαθῶς θωπευόμεναι ὑπὸ τῆς ἀνυπομονούσης χειρός μου, τότε ἐφύης; ὡς πέταλον ἐαρινοῦ λευκανθέμου. Τὴν γέννησίν σου μετὰ χαρᾶς ἐχαιρέτισα ἐγὼ καὶ οἱ περὶ ἐμέ, διότι σὲ ἐφαντάσθην πρὸς στιγμὴν ὡς τὸν προσδοκώμενον φρονιμίτην, ἀλλ' οἴμοι! σὺ μὲν ἠνδρώθης, ἤκμασας καὶ ἀπέπτης εἰς τὰς αἰωνίας μονάς, ἐκεῖνος δέ:

«Εἶνε Μεσσίας ἀσπλαγχνος καὶ θὲν τὸν ἀναμένω».

Τοῦτο ἐν τούτοις δὲν μὲ δυσαρεστεῖ, διότι, ἤκουσα ὅτι «ὁ ἄνθρωπος δὲν διακρίνεται ἐπὶ φρονήσει, κατὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ φρονιμίτου» καὶ... δὲν θέλω νὰ θέσω ὑπὸ ἀμφισβήτησιν τὴν φρόνησίν μου.

*

Ὁ Καϋμένος! Ὅλα μου τὰ μυστικὰ τὰ ἐγνώριζες. Προετίμας νὰ ἀποθάνῃς ἐξ ἀσφυξίας, περιελισσόμενος ὑπὸ τοῦ καπνοῦ τοῦ σιγάρου μου παρὰ νὰ μὲ προδώσῃς ὅτε κατὰ τὴν πρώτην μου νεότητα ἐκάπνιζον ἱεροκρυφίως, ὡς ὅλοι οἱ ἀμύσταικες ἀναγνῶσταί μου. Ἔμενες ἄφωνος ὅτε ὑφιστάμην ἀνακρίσεις δι' ἐξαφανισθέν τι γλύκυσμα καὶ ἔκρυπτες εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας σου, ὅτι:

«Καὶ ἐγὼ ἐδίχθην φίλημα ἐπὸ ὄφριν παρθένου.»

*

Πᾶς ἄνθρωπος ἐπόθησεν ἅπαξ τοὐλάχιστον νὰ ἦτο πτηνὸν διὰ νὰ πετάξῃ.

Ἤθελον καὶ ἐγὼ νὰ ἦμην πτηνόν, οὐχὶ διὰ νὰ ἔχω πτερά, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴν ἔχω ὀδόντας. Σύ, καλή μου ἀναγνώστρια, δὲν εἶσαι βεβαίως τῆς αὐτῆς γνώμης, ἀφοῦ αἰωνίως μειδιᾷς διὰ νὰ φαίνωνται οἱ ὡραῖοι ὀδόντες σου, ἀλλ' ἐπίτρεψον εἰς ἐμὲ νὰ ἀγαπῶ τὰ πουλάκια, τὰ ὁποῖα δὲν πάσχουσιν, ὡς σὺ κάποτε, ἀπὸ πονόδοντον, ἢ τοὐλάχιστον νὰ μεταμορφωθῶ εἰς βόαν, ὁ ὁποῖος ἔχει 122 — ἐγὼ δὲν τοὺς ἐμέ-

τρησα—δσους δὲ καὶ ἂν ἀποσπάσῃ ὁ ὀδοντοϊατρός του, πάλιν τῷ ἀπομένουσιν ἀρκετοί.

*

Ἀντὶ νεκρολογίας τοῦ μακαρίτου, ἀνάγνωτε τὴν ἱστορίαν ὅλων τῶν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ὀδόντων. Ὁ ἰδικός μου οὐδὲν διέπραξεν ἔκτακτον ἐν τῇ ζωῇ του· οὔτε ὑπουργὸς διετέλεσεν, οὔτε ἐπίσκοπος ἐχρημάτισεν, οὔτε ἀγωνιστὴς ὑπῆρξεν. Ἀλλ' οὐδέποτε ἔδηξε τὸν πλησίον του· οὐδὲ κἂν τῷ ἔδειξε τὰ δόντια. Καταλείπει μέγα καὶ δυσαναπλήρωτον κενὸν ἐν τῷ στόματί μου, οἱ δὲ ἀδελφοί του οἱ γόμφιοι καὶ οἱ ἐξαδελφοί του οἱ κυνόδοντες καὶ οἱ τομεῖς, βαθέως θρηνοῦσι τὴν στέρησίν του.

Ἐπηγγέλλετο τὸν μυλωθρὸν καὶ ἦλθε μετὰ τῶν συντρόφων του τὴν τροφήν μου, ἐνίοτε δὲ ἐβοήθει τὴν γλῶσσάν μου εἰς τὴν ἀπαγγελίαν τῶν ὀδοντοπροφέρτων. Οὕτω διέρρευσεν εἰρηνικὴ καὶ ταχεῖα ἡ ζωή του, καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ καταταχθῇ ἐν σκηναῖς δικαίων, ὅπου ἀπέδρα πᾶσα ὀδύνη καὶ ὀδοντόπονος. Ἡ δὲ ἱστορία ἂς χαράξῃ τὸ ὄνομά του εἰς τὰς δέλτους τῆς ἀθανασίας. ἐκεῖ παρὰ τὸ πλευρὸν ἄλλου πρεσβυτέρου συναδέλφου του, τοῦ ὀδόντος τοῦ Βούδα!

*

Ὅτε ὁ Βούδας ὑπερογδοηκοντούτης ἀπεβίωσεν ἐν Ἰνδίαις, οἱ ὀπαδοί του ἔκαυσαν τὸ σῶμά του· παραλαβόντες δὲ τὸν ὀδόντα του (μοναδικὸν φαίνεται) μετήνεγκον αὐτὸν εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Καλίγκα, ὅπου ἐπὶ ἔτη πολλὰ ἐζετέλει θαύματα ἡ χάρις τοῦ, ἐν οἷς καὶ διαφόρους πολεμικοὺς ἀμυντικούς, διότι πολλὰ ἄλλα βασίλεια ἀντεποιοῦντο τὴν κατοχήν του. Τέλος συνελήφθη ὑπὸ τῶν ἀντιβουδιστῶν καὶ ἐτάφη εἰς ἀχανὲς βάθος. Ἀλλ' ὁ θαυματουργὸς ὀδοὺς κατώρθωσε νὰ διατρυπήσῃ τὴν γῆν καὶ ν' ἀνέλθῃ ἐν δόξῃ οὐχὶ εἰς τὴν ἐν οὐρανοῖς ὀρφανὴν σιαγόνα τοῦ Βούδα, ἀλλ' εἰς τὰς ἱεροσύλους χεῖρας τῶν ἐχθρῶν του. Ἐρρίφθη τότε εἰς ὕδωρ λιμναῖζον, ἀλλὰ μετέβαλε καὶ τοῦτο εἰς διαυγέσταταν καὶ πλήρες ἀνθέων. Τότε ἠθέλησαν νὰ τὸν κοπανίσωσιν ἐπὶ σιδηροῦ ἄκμονος· ἀλλὰ θυμωθεὶς, φαίνεται, ἐβυθίσθη ἐντὸς τοῦ σιδήρου καὶ δὲν θὰ ἀνήρχετο πλέον, ἂν δὲν ἐδυσωπεῖτο ἐκ τῶν κατανυκτικῶν ἱκεσιῶν εὐσεβοῦς τινος βουδιστοῦ.

Μετὰ πολλὰς τοιαύτας περιπετείας, κρυβεὶς ὑπὸ τὴν μελανὴν κόμην μιᾶς ἰνδῆς πριγκιπίσσης, ἐταξείδευσεν εἰς Κεϋλάνην, ὅπου μέχρι σήμερον ἀπολαμβάνει τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὸν βαθμόν του τιμῶν. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι κατὰ τὸ 1560 οἱ Πορτογάλλοι κατέσχον αὐτόν, ἀλλὰ τὸν ἐπανέδωκαν, λαβόντες ὡς λύτρα τρισχίλια δουκάτα. Καίτοι δὲ αἱ κακαὶ γλῶσσαι βεβαιοῦσιν ὅτι ἀντὶ τοῦ ἀληθοῦς ἐπανέδωκαν ἕνα κιβδηλον, ἐν τούτοις τοῦτο δὲν τὸν ἐμποδίζει νὰ κάμνῃ θαύματα μεγάλα καὶ πολλά. Θέλετε νὰ σᾶς περιγράψω τὴν κατοικίαν του; Ἐπὶ ἀργυρᾶς τραπέζης κιβώτιον χρυσοῦν, σχήματος ναοῦ βουδικοῦ. Ἐντὸς τοῦ κιβωτίου τούτου ἕτερον μικρότερον, καὶ ἐντὸς τούτου ἕτερον καὶ ἐντός, ἄλλο πάλιν καὶ ἄλλο, ἐν ὅλῳ ἑξ, ὧν τὰ δύο μικρότερα ἐδαμαντοκόλλητα.

Ἐν τῷ τελευταίῳ δὲ ἀναπαύεται ἡδυπαθῶς, ἐξεγείρων τὸν φθόνον ὅλων τῶν ὀδόντων τῆς ὑφηλίου. Κάποτε περιάγεται πανηγυρικῶς. Τότε ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς δίδοντας πολύτιμα δωρήματα νὰ πλησιάσωσι γονυκλινεῖς καὶ νὰ τὸν ἴδωσιν. Οἱ δὲ ἄλλοι, οἱ πτωχότεροι, τὸν βλέπουσι μακρόθεν.

Καὶ σύ, καϋμένο δόντι μου, νὰ εἶχες τὴν χάριν του!

*

Βεβαίως ἂν ἴσχυεν ἔτι ὁ Μωσαϊκὸς νόμος, ἀλλοίμονον εἰς τὰς σιαγόνας τῶν ὀδοντοϊατρῶν.

«Ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος» εἶπεν ὁ προφήτης, καὶ τοῦτο δοξάζων καὶ ἐγώ, μετὰ πόσης χαρᾶς θ' ἀπέσπων εἰς ἐκδίκησιν τὸν ὀδόντα τοῦ ἰατροῦ μου!

Ἡ τοὐλάχιστον, ἂν διετηρεῖτο ἔτι ἡ κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα ἰσχύουσα ἐν Νορμανδίᾳ νομολογία, καθ' ἣν ὁ νομοθέτης προβλέψας ἴσως τὴν ἐπικράτησιν τῶν ὀδοντοϊατρῶν ἐθέσπισε νὰ πληρώνῃ ἑπτὰ λίβρας πρόστιμον ὁ θραύων τὸν ὀδόντα τοῦ πλησίον του, θὰ εἶχον τοὐλάχιστον τὸ ποσὸν τοῦτο ὡς παρηγορίαν καὶ δὲν θὰ ἐφοβούμην τὴν ἐπίσκεψιν κανενὸς εἰσπράκτορος, κομίζοντός μοι τὸν ὀδυνηρὸν ἐκεῖνον σιναπισμὸν τοῦ βαλλαντίου, τὸν καλούμενον *λογαριασμόν*.

*

Ἀλλ' ἐν Νορμανδίᾳ καὶ ἄλλος νόμος πατρικώτατος ἦτο ἐν ἰσχύι:

«Ὁ καταπατῶν ξένον ἀγρόν, ἐὰν δὲν δύναται νὰ πληρώσῃ μέγα πρότιμον, θὰ ὑφίσταται δημοσίᾳ . . . τὴν ἐξαγωγὴν ἑνὸς ὀδόντος».

Ἂν ἡ διάταξις αὕτη ἰσχυε παρ' ἡμῖν, καὶ οἱ διαβόητοι καταπατηταὶ τῶν οἰκοπέδων εἶχον ὀδοντοστοιχίας *πρίονος*, πάλιν ταχέως τὸ στόμα των θὰ μετεβάλλετο εἰς ῥάμφος ὄρνιθος, ἐξ οὗτοῦ δέ, θὰ ἐμαντεύομεν ποσάκις ἐπεθύμησαν τὸν ἀγρὸν τοῦ πλησίον των, ὅπως ἐκ τῶν ὀδόντων τοῦ ἵππου μαντεύομεν τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ τῶν ὀδόντων τοῦ ἵππου, ἐκφράζομεν ἐκ μέρους τῶν κυριῶν τὰς εὐχαριστίας των πρὸς τὸν Ὑψιστον, διότι δὲν τὰς ἔθηκεν εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ὡς πρὸς τοὺς ὀδόντας.

Διότι τότε, ἢ θὰ ἐκράτουν αἰωνίως συνεσφιγμένα τὸ χείλη καὶ δὲν θὰ ὡμίλουν ποτέ... ἢ θὰ ἐπέτρεπον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ν' ἀριθμῇ τὴν ἡλικίαν των... πράγματα ἐπίσης ὀδυνηρὰ καὶ ἐπιζήμια δι' αὐτάς.

Ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ ἰδιωτικῶς πολλαὶ κυρίαι μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν γραμμῶν τούτων, θὰ εὐχαριστήσωσι τὸν Θεὸν διὰ τὴν πρόνοιάν του ταύτην.

*

Ἡ φυλὴ τῶν ὀδοντοϊατρῶν εἶνε παλαιά, καὶ ἀρχαιοτάτη ἡ συνήθεια τῆς χρήσεως ψευδῶν ὀδόντων. Τοῦτο φαίνεται ἐκ τε τῶν ἀνορυσσομένων σκελετῶν, καὶ ἐκ παραγράφου τινὸς τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου, ἀπαγορεύοντος νὰ μένῃ ὁ χρυσὸς τῆς συγκολλήσεως ἐπὶ τῶν σιαγόνων τῶν κρανίων.

Διάσημος ἐγένετο ὁ Lecluse διότι ἔλαβε τὸν τίτλον «ὀδοντοϊατροῦ τοῦ βασιλέως Στανισλάου τοῦ Β'» τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐξήγαγε τὸν *τελευταῖον* ὀδόντα τοῦ βασιλέως τούτου τῆς Πολωνίας.

Ἀλλὰ ὁ διασημότερος τῶν ὀδοντοϊατρῶν, ἦτο βεβαίως ὁ Μέγας Πέτρος, ὁ αὐτοκράτωρ πασῶν τῶν Ῥωσιῶν!

Ὁ μέγας ἐκεῖνος φιλόδοξος ἀντεποιεῖτο τὰ καθήκοντα ὀδοντοϊατροῦ ἐν τῇ Αὐλῇ του, εἶχε δὲ τόσην ὑπόληψιν εἰς τὴν ἰδίαν δεξιότητα, ὥστε ἀλλοίμονον εἰς τοὺς αὐλικούς, οἵτινες ἐν περιπτώσει πονοδόντου δὲν κατέφευγον εἰς αὐτόν.

Ἡμέραν τινὰ εὐπατρίδης εἰς φοβερὰν δυσμένειαν περιπεσών, προσεκλήθη βιαίως εἰς τὰ ἀνάκτορα. Τίς οἶδε τί τὸν περιέμενεν ἐκεῖ. Παρουσιάζεται λοιπὸν . . . κρατῶν μανδύλιον ἐπὶ τῆς παρειᾶς ὡς νὰ ἐπόνει. Ὁ Αὐτοκράτωρ ἐξωργισμένος ὁρμᾷ κατ' αὐτοῦ ἵνα τὸν πατάξῃ διὰ τῆς ῥάβδου του, ἀλλ' ἰδὼν τὸ μανδύλιον ἐπὶ τῆς παρειᾶς ἵσταται . . .

— Τί ἔχεις;

— Φοβερὸν πονόδοντον, μεγαλειότατε!

Ὁ βραχίων τοῦ αὐτοκράτορος κατέπεσε καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἐγένοντο γλυκύτεροι. Ἠρώτησε τότε τὸν πάσχοντα ἂν ἔχῃ κανὲν *κούφιο*.

— Ὄχι! μεγαλειότατε· εἶνε ὀλίγον πειραγμένο καὶ μὲ τρελλαίνει ἀπὸ τοὺς πόνους· ἀπήντησε μετὰ κατανύξεως ὁ ψευδοασθενής.

— Νὰ μοῦ φέρουν τὰ ἐργαλεῖά μου! διέταξεν ὁ Μέγας Πέτρος. Κάθησε νὰ σοῦ τὸν ἀποσπάσω.

Καὶ πράγματι μετὰ πολλῆς δεξιότητος ἐξήγαγε τὸν ὀδόντα ἐκεῖνον... ὅστις ἔσωσε τὴν ζωὴν τοῦ κυρίου του!

*

Ἀλλὰ ποῦ μὲ παρέσυρεν ἡ ὀδονταλγία αὕτη; Δὲν συνῆλθον ἀκόμη ἐκ τῶν πόνων μου καὶ ἄλλη σκιὰ θλίψεως ὀρθοῦται ἀπειλητικὴ πρὸ ἐμοῦ. Τί ἀπέγεινεν ὁ μακαρίτης; Ποῦ Σὲ ἔρριψεν ἀρά γε, ὁ σκληρὸς ἐκεῖνος ὀδοντοϊατρός; Ἀχάριστος ἐγώ! Ἔπρεπε νὰ παραλάβω τὰ λείψανα Σου καὶ μαυσωλεῖον νὰ Σοι ἐγείρω περιφανές, διότι ἐπὶ μακρὰ ἔτη μὲ ὑπηρέτησας πιστῶς καὶ ἦσο μετὰ τῶν συντρόφων Σου ὁ ἐχέμυθος φύλαξ τῶν μυστικῶν μου... Ἦσο ὁ πρῶτος ὅστις μὲ ἐγκατέλιπες. Εἴθε τοὐλάχιστον νὰ εἶσαι καὶ ὁ τελευταῖος! Μὴ νομίσῃ ἡ σκιά σου ὅτι λόγοι συμφέροντος ὑπαγορεύουσι τοὺς ἐλέγους τούτους, οὐδὲ ὅτι θρηνῶ τὴν ἀπώλειάν σου ἵνα συγκρατήσω πιστοὺς περὶ ἐμὲ τοὺς συντρόφους σου. Ὄχι· ὁ πόνος μου εἶνε ἀληθὴς καὶ προέρχεται κατ' εὐθεῖαν ἐκ τῆς . . . σιαγόνος μου!

*

Ἀναφωνῶν σοι δὲ τὸ ὕστατον χαῖρε, ῥίπτω μίαν ὀδοντογλυφίδα εἰς τὸ μνῆμά σου συνοδεύων αὐτὴν διὰ τῶν ἑξῆς πολυσημάντων καὶ σχετικῶν στίχων ἑνὸς μεγάλου ἀλλ' ἀνεκδότου ποιητοῦ:

Ἄνθη εἰώθη ῥίπτομεν, ἐς τὸ μνῆμα τῶν θανόντων
Διότι τ' ἄνθη τ' ἀγαποῦν ἐξ ἁπαλῶν... ὀδόντων!

Ἰμβ.

Η ΓΕΙΤΟΝΙΣΣΑ ΜΟΥ

(διήγημα)

Ὁ ἀναγνώστης μου ἴσως δὲν ἀρέσκεται νὰ ἀκούῃ παραμύθια, πάν-ὅ,τι ὅμως θὰ τῷ διηγηθῇ ἡ θεία Θοδοῦλα βεβαίως θὰ τὸν εὐχαριστήσῃ.

Ἡ θεία Θοδοῦλα κατῴκει ἐν Λευκάδι πλησίον τῆς οἰκίας μας, εἰς μίαν ἰσόγειον *μπαράκαν*.

Πτωχὴ καὶ δυστυχής, πρὸ πολλῶν ἐτῶν χήρα, ἐξενοδούλευε δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ὅπως ἀναθρέψῃ τὸ μόνον ἐναπομένον αὐτῇ λείψανον τοῦ γάμου της, τὸν μονάκριβον Γεώργη της.

Ἡ θεία Θοδοῦλα πρὸς τοῖς ἄλλοις αὐτῆς προτερήματα εἶχε τὴν θείαν χάριν τοῦ προλέγειν τὰ μέλλοντα — ἦτο *ξορκίστρα ἀπὸ ταῖς πρῶταις*.

Ὅλαι αἱ ζηλευταὶ κοπέλλαι τῆς γειτονιᾶς συχνὰ-πυκνὰ τὴν ἐπεσκέπτοντο *γιὰ νὰ ταῖς πῇ τὸ μελλάμενό τους*.

Τὴν ἡμέραν δὲ ἰδίως τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Λαμπαδάρη ἡ Ῥιγανὰ ἡ μπαράκα της ἐγένετο δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν τὸ μαντεῖον τόσων *κεκρυμμένων καρδιῶν*.

Μίαν ἑσπέραν χειμερινήν, κατὰ τὴν συνήθειάν της ἦλθε νὰ μᾶς ἐπισκεφθῇ, ἀλλ' ἀπροσδοκήτως ἦτο λίαν κατηφὴς καὶ μελαγχολική.

— Κάτι κακοδιάθετη, θειὰ Θοδοῦλα, τῇ εἶπεν ἡ μήτηρ μου.

— Ἀ! κυρά μου, τῇ ἀπήντησε, τί νὰ θυμηθῶ καὶ νὰ μὴν εἶμαι κακοδιάθετη σὰ σήμερα εἶχα συνεβγάλει τὸ ῥημοσπίτι.

— Ἐ ἀφ' τὰ περασμένα, νὰ λὲς καύμενη θειὰ Θοδοῦλα νὰ σοῦ ζήσῃ τὸ παιδί σου.

Καὶ ὁ μελαγχολικὸς οὗτος διάλογος ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐλάμβανε διαστάσεις, ἡ δὲ γειτόνισσά μου οἱονεὶ ἀνακουφιζομένη περιέπιπτε συχνὰ - πυκνὰ ἀπὸ ἓν εἰς ἄλλο ἀντικείμενον ἐπαναλαμβάνουσα ἐνταυτῷ τὴν φράσιν—πῶς «σὰν ἦτο ἡ τύχη της δεξιά, δὲν θὰ περπατοῦσε ἀπὸ σπίτι-σὲ σπίτι γιὰ νὰ βγάλῃ τὸ καθημερνό της».

— Ἄχ, προσέθηκε, κάθε ὥρα καὶ στιγμὴ σχώρασε τὴ μακαρίτισσα τὴ μάνα μου, ποὺ ὁ Θεὸς τὴν ἐφώτισε καὶ μὲ ἔμαθε τόσα ἁγιωτικὰ πράμματα, ἀλλοιῶς οὔτε κ' ἐγὼ δὲ 'ξέρω πῶς ἤθελα νἆμαι καταντημένη.

— Μὰ δὲ μοῦ λές, θειὰ Θοδοῦλα, πῶς ἔκαμες κ' ἔγεινες ξορκίστρα;

— Τί νὰ σοῦ πῶ, παιδί μου, κιὸ εἶν' ἀμολόντα, γιατὶ θαρχήσω πρώτης κι' ἀρχῆς νὰ σοῦ 'πῶ τὰ παθικὰ τῆς μοίρας μου.

— Ἂς εἶνε, θειὰ Θωδοῦλα, ἀπεκρίθη ἡ μήτηρ μου, κιὸ γιὰ νὰ σχωράμε τοὺς παληότερους θὰ μᾶς τὰ πῇς.

Πράγματι δὲ ἡ προτροπὴ αὕτη τῆς μητρός μου ἐνεθάρρυνεν αὐτὴν εἰς τὴν διήγησιν τῶν παθημάτων της.

Ἀφοῦ λοιπὸν πρῶτον ἐσήκωσε τὸ κεφαλί της ἀπὸ τὴ σκάλτζα, ἤλλαξε τὴ βελλόνα της, ἐσυμμάζευσε τὸ κουβάρι της, ἤρξατο μὲ ταπεινὴν φωνὴν νὰ μᾶς ἐκτυλίσσῃ ὁλόκληρον τὸν βίον της οὕτω περίπου.

«— Νὰ μὴ λογαριάζῃς τὴ σημερινὴ *κατάντιά μου*, παιδί μου, πρὸς ἐμὲ τεύνουσα τὰ βλέμματά της εἶπε, γιατὶ ἡ τύχη ἔτσι τὰ φέρνει ὁλοτρόγυρα.

»Ἐκαλαπέρνούσαμε μιὰ φορὰ κ' ἐμεῖς καὶ οἱ παληότεροι, σὰν τὸ γέρω Κορακιανίτη, 'ξέρουνε τί βιὸ ἔμπαινε μέσ' τὸ σπίτι μας, γιατὶ ὁ σχωρεμένος ὁ πατέρας μου εἶχε μεγάλαις καὶ τραναῖς ὠφέλειαις. Τότες ἐξοδευόντανε πολὺ πράμμα ὁ κόσμος εἶχε περισσότερη *μπέσα*, γιατὶ καὶ τὸ *μπιστιοῦ* τῶχανε οἱ *ἀβεντόροι* ἀπὸ τ' ἀργαστῆρι καὶ μὲ τὸ κάθε *συνέπασμα* τοῦ νοικοκυριοῦ των ἐξεπληρώνανε.

»Μὰ ἔλα ποὺ ἡ τύχη δὲ μᾶς ἐβόηθησε κ' ἐπέθανε ὁ δυστυχισμένος καὶ μᾶς ἄφηκε σὲ φτώχεια καὶ σκοντάμματα· ἐμένα, μιὰ κοπέλλα ὅσω 'κεῖ ἐπάνου, καὶ τὴ μάνα μου, ἔρμη καὶ σκότεινη. Γιατί, κυρά μου, ποὺ ἐμπορούσαμεν ἐμεῖς *γυναικὲς κατὰ γυναικὸς* νὰ βασταξουμε ἐπάνου μας τ' ἀργαστῆρι· ἐκρατήσαμε μονάχα ὅσο πράμμα μοῦκανε γιὰ τὰ *κακοφούρτινα* τὰ προικιά μου καὶ τὸ *ρέστο* τὸ ξεκάμαμε μεσοτιμῆς.

»Μὰ ἡ μάνα μου, ποὺ ἔσωσε ταῖς ἡμέραις της μέσ' τὴ μπαράκα ἡ δυστυχισμένη, ἦτανε ἄξα γυναῖκα καὶ τὸ βάσταξε μὲ τίμιο ξενοδοῦλι ἐπερνούσαμε τὸν καιρό μας καὶ δὲ μᾶς ἤξερε ἡ ἄλλη μας μερία, ἂν τόχαμε ἢ δὲν τόχαμε τὸ ψωμί.

»Κιαπὲ ἤτανε γυναῖκα θεοφοβουμένη καὶ θὰ ἰδῇς, παιδί μου, πῶς ἀπὸ 'κείνη τὴ μακαρίτισσα ἔμαθα τόσα ἁγιωτικὰ πράμματα· θυμοῦμαι ποτὲ δὲν ἄφινε τὸ σχωρεμένο τὸν ἄντρα της νὰ βγῇ ὄξω τὸ βράδυ, χωρὶς νὰ τοῦ βάλῃ 'στὴ τσέπη του κομμάτι ψωμὶ βουτημένο 'σ τὸ κρασί, 'λίγο *πήγανο*, ἕνα 'λιγουλάκι δίκτυ, κομμάτι λιβάνι σερνικὸ γιὰ κάθε φύλαξι. Ποτὲ δὲν τὸν ἄφινε νὰ *ὀγόκῃ* τὸ παιδί 'σ τὴν κουνιά, προτοῦ πυρώσῃ τὰ χέργια του 'σ τὴ φωτιά, 'σὰν ἤτανε ἀπὸ δρόμο καὶ κάθε λογῆς φύλαξι ἔκανε μ' ὅλο 'ποῦ ἤτανε ἡ τύχη της κακή.

— »Ὅταν ἐπέθανε ὁ σχωρεμένος, θυμοῦμαι ποῦ μοῦλεγε, γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, παιδί μου, μὴ μπήξῃς καρφὶ γιὰ σαράντα μέραις, οὔτε μὲ ἄφησε νὰ φτέψω κανένα μυριστικὸ ὁλοχρονικῆς.

»Ἐμένα ἀπὸ μικρὴ μ' ἀνάθρεψε μ' ὅλα αὐτὰ τ' ἁγιωτικὰ πράμματα, μὰ τί *ἐξέπτησα*! Ποτὲ τὸ *σοῦρπο* δὲ μ' ἄφινε νὰ κυττάξω τὸ καθρέφτη, γιατὶ διαβαίνει ὁ ἴσκιος τ' ἀνθρώπου, καὶ κρυφὰ-κρυφὰ ἐπήγαινε καὶ τὸν ἐσκέπαζε μ' ἕνα μαῦρο σάλη, οὔτε μέσ' τὸ βασίλεμμα τοῦ ἡλιοῦ νὰ νυφτῶ. Νὰ ἰδῶ τὴ *λιόκρισι*, κιαπὲ νὰ κυττάξω κανένα ἄνθρωπο τοῦ σπιτιοῦ; θόρβο ἔκανε· νὰ μὴ κυτπάξω κάθε πρωτομηνὲ τὸ καθρέφτη πρῶτα ἢ τὰ βουνά; ἴσα-ἴσα μπορεῖ νἄχῃ κανένας κακὸ *ποδιακὸ* καὶ νὰ τὸ πάρῃς ἀπάνου σου 'σὰν τὸν πρωτοκυττάξῃς, μοῦ ἔλεγε. Μὰ ἔλα μὲ ὅλ' αὐτὰ τί ἐξέβγαλα κ' ἐγὼ ἡ κακοφούρτινη.

»Ἀλλά, κυρά μου, πάντα ἔδειχτε ἡ τύχη μου κακὰ ἀπὸ μιὰ τσ' ἀρχῆς. Τὸ 'ξέρω τοῦτο ἀπὸ μιὰ φορὰ ποὺ ἤρτανε κάτι *τουρκογύφτισσαις* καὶ μοῦπανε τὸ μελλάμενό μου. — Καλὸ τυχερὸ ἔχεις *ξορίτσα* μου, ἐδιαβάζανε ἀπάνου 'ς τὴν ἀπαλάρμη μου, μὰ τὰ στερνά σου εἶνε θολωμένα. Τὴ θυμοῦμαι αὐτὴ τὴν ὕστερη λέξι καὶ μὲ κόβει ἀκόμα, γιατὶ ὅσα μοῦπανε ἀληθέψανε.

»Ἐ! ὁ μεγαλοδύναμος νὰ φλάῃ τὸ παιδί μου κι' ἄλλο δὲ θέλω».

Καὶ μὲ κρυφὸ παράπονο ἔκαμε τὸ σαυρό της ἡ δυστυχὴς ἐπὶ τῇ εὐχῇ ταύτῃ.

»Ἐγὼ 'μέρα τὴν ἡμέρα, ἐξηκολούθησε, ἐγενόμουνα θεριὰ κοπέλλα καὶ στοχαστῆτε νἄχῃ κανεὶς φτώχεια καὶ *κατεβοῦχε*τα καὶ ἡ παντρειὰ 'ς τὸ νοῦ.

»Ἀλήθεια ἡ μάνα μου δὲ μοῦκανε κανένα λόγο, μὰ ἔλα 'ποὺ ὁ καιρὸς ἔδειχνε πῶς ἐσήμανε ἡ ὥρα μου. Γιατὶ δὲν εἶνε 'σὰν τώρα 'ποὺ σαραντάραις ἀκόμα ἔχουνε 'ς τὸ νοῦ τους γιὰ 'παντρειά. Τότε σὰ περνοῦσε κανεὶς τὰ εἰκοσιπέντε χρόνια, *βάλ' τ' τοῦ ρίγανι*.

»Ἀλλὰ νὰ σοῦ 'πῶ, κυρά μου, καὶ δὲ τὸ λέω γιὰ νὰ καινευτῶ, μὰ εἶνε ἡ ἀλήθεια — ἡ κοπέλλαις τότε δὲν ἤτανε ἀπὸ ταῖς σημεριναῖς· τὸ παραθύρι καὶ τὸ *σύρε κ' ἔλα* δὲ τὸ 'ξέρανε, μονάχα ἐξέρανε τὴ δουλειά τους καὶ ποτὲ δὲν ἔφευγαν ἀπὸ τὸ μάτι τῆς μάνας τους.

»Μέσ' τὴ πολλὴ τὴ δυστυχία μας, 'ποὺ ἐρχόντανε 'μέραις, μὰ τὴν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ, 'ποὺ δὲν ἐβλέπαμε τὸ ψωμί, κλεφτὰ-κλεφτὰ καμμιὰ φορὰ ἔριχτα τὸ 'μάτι μου-σὲ κανένα γιαλὶ κ' εὐτὺς ἄκουα τὴ μουρμούρα τῆς μάνας μου — "Ε! δὲν εἴμασταν ἐμεῖς ἀκόμα γιὰ καθρέφτιδες — ἄλλα ἔλα ποὺ ἡ κοπέλλαις πάντα κοπέλλαις εἶνε καὶ θέλουνε νὰ φαίνωνται ἐμμορφαις.

Καὶ ὅσο γιὰ τοῦτο δὲ μὲ κατάτρεχε ἡ τύχη μου, καὶ 'γὼ ἡ ἴδια τῶξερα πῶς *λιάρεζα* κομμάτι καὶ τὸ πρόσωπό μου δὲν ἔδειχτε τὴ δυστυχία μου. Ἡ γειτόνισσαις μάλιστά μου, ἐλέγανε τῆς μάνας μου — Πῶς ἔχει τὴν πεῖρ' ὄμμορφη θυατέρα.

»Μὰ πάλαι ἐγὼ 'ξέροντας, κυρά μου, τὴ θέσι μας ποτὲ δὲν ἐσήκωσα κεφάλι, γιὰ τοῦτο οὔτε ἐσκεφτόμουνα τὴ παντρειά.

»Σὰ κανεὶς συλλογιέται πῶς θὰ 'βγαλε πέρα τὴν ἡμέρα του δὲ θίνει τὸ νοῦ του σὲ περσότερα.

»Εἶνε ἀλήθεια πῶς ἤθελα νὰ νοικοκυρευτῶ καλὰ καὶ νὰ ξανασάνω καὶ τὴ μάνα μου, μὰ ποτέ, ἔτσι ὁ Θεὸς νὰ μοῦ φλάῃ τὸ παιδί μου, δὲν ἔκαμα σὰν ἀνόμοιαλη κοπέλλα *φρούσ' μία* νὰ πετάγωμε 'ς τὸ παραθύρι, σὰν ἄκουα κατήματα.

Θυμοῦμαι 'ποὺ πὸ τρίτο χρόνο ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ σχωρεμένου τοῦ πατέρα μου, ἡ μάνα μου ἔφριξε τὸ *μολύβι* καὶ τὸ *λαϊγὸ* καὶ μοῦπε πῶς γλίγορα δείχτει ἡ τύχη μου, μὰ θὰ περάσω πολλαῖς πίκρες. Ἐγὼ κοπέλλα 'λίγο τὰ στοχαστικα τὰ λόγια της, ἀλλὰ ἀπὸ τότε πάντα ἐρχόντανε 'ς τὸ νοῦ μου ἡ παντρειά.

Καὶ νὰ ἰδῇς, κυρά μου, πῶς εἶνε τὸ τυχερὸ τοῦ ἀνθρώπου κανένα πράμμα δὲ δείχτει πλειὸ ὁλοφάνερα ἀπὸ τὸ καθρέφτη.

»Ὁ Γέρο-Τρικκελᾶς, ὁ γειτονάς μας, τοῦ 'βουλήθηκε ἐκεῖνη τὴ χρονιὰ νὰ ὑπη-

λώση ἕνα πάτωμα τὸ σπίτι του πούπεφτε ἀντίκρυα μὲ τὸ 'δικό μας.

«Ὅλο τὸ καιρὸ εἴχαμε ἐκεῖ μαστόρους, χτίστιδες καὶ μαραγκούς, ἕνα σωρό.

»Σὰν ἀρχινήσανε νὰ χτίζουνε τὰ τοῦβλα ἐστήσανε σκαλωσιαῖς μεγάλαις γιὰ νὰ δουλεύουνε ἀπάνου οἱ μαστόροι καὶ οἱ *λαουρέντιδες* ἀνεβαίνανε *σκάλαις θεριαῖς*, φορτωμένοι *λάτζα* καὶ τοῦβλα.

»Τὸ παραθύρι τῆς κάμαράς μου ἤτανε τόσο πολὺ κοντὰ καὶ ἀντίκρυα 'ς τὴ σκάλα ποὺ καθὼς ἐκατεβαίνανε ὁλουνῶνε τὰ 'μάτια ἐπέφτανε μέσα.

»Ἐγώ, οὔτε ἄλλη κάμαρη εἶχα γιὰ νὰ δουλεύω, οὔτε πάλαι ἐμπόρεγα νὰ κλείσω τὸ παραθύρι ἀπὸ τὴ κάψι. Αὔγουστος μῆνας, ἔκαιε ὁ τόπος.

Ταῖς πρώταις μέραις, ἀδιάφορο ἔπεφτε τὸ 'μάτι μου 'ς τοὺς χτίστιδες καὶ ἀλήθεια ἐξέχανα καμμιὰ φορὰ κυτταζόντας τοὺς μαστόρους ποὺ ἐδουλεύανε, ἀλλὰ πάλαι ἔρριχτα τὸ 'μάτι μου 'ς τὸ βελόνι.

»Ἀναμέσα 'ς τοὺς λαουρέντιδες, τὴ τρίτη μέρα ἐγνάντεψα ἕνα παιδί, ντυμένο χωριάτικα, ποὺ συχνά, πολὺ συχνὰ ἀνέβαινε 'ς τὴ σκαλωσιὰ φορτωμένο καὶ μούσκεμμα ἀπὸ τὸν ἱδρῶτα.

»Οὔτε τὴ πρώτη, οὔτε τὴ δεύτερη μέρα ἀπείκασα τίποτε, μὰ ἔπειτα σὰ κι' ἀρχίνησα νὰ ὑποψιάζωμαι βλέποντάς το τόσῳ συχνὰ καὶ ἐπαραφύλαξα νὰ ἰδῶ ἂν ρίχτη τὰ 'μάτιά του ἀπάνου μου. Ἔξερεις, κυρά μου, τί ἔκαμα; ἤτανε τοῦτο τὸ πρῶτο καὶ μοναχὸ παιγνίδι τῆς ζωῆς μου ποὺ μὲ πονηρὴ ἐπιχειρίστηκα. Ἔβαλα, ταχαΐγιὰ στολίδι τῆς κάμαρας, ἀντίκρυα ἀπὸ τὴ σκαλωσιὰ ἕνα μεγάλο καθρέφτη ποὺ εἴχαμε, κ' ἐγὼ ἐκάθησα λίγο παράμερα νὰ τόνε βλέπω, χωρὶς νὰ μὲ βλέπη καὶ νὰ καταλάβω ἂν κυτταζη μέσα.

»Ἀλήθεια, κυρά μου, τοῦβλεπα ἀπὸ ταῖς πλάταις ποὺ ἀνέβαινε φορτωμένο καὶ 'ς τὸ γυρισμὸ τοῦβλεπα πάλαι ποὺ μὲ περιέργεια ἔσκυφτε τὸ κεφάλι του γιὰ νὰ ἰδῆ μέσα.

Ἀπὸ τότε ἐβεβαιώθηκα πῶς γιὰ 'μένα τὸ κάνει κάθε τὴν ἀρχὴ τὸ 'πῆρα γιὰ παιγνίδι, χωρὶς νὰ λογαριάσω πῶς εἶμαι κοπέλλα τῆς 'παντρειᾶς καὶ 'μπορεῖ νὰ βλαφτῶ μὲ τοῦτο.

Μὰ ποῦ! κάθε ἄλλο ἔβανα 'ς τὸ νοῦ μου, γιατὶ ὅσῳ κι' ἂν εἴχαμε ξεπέσει σὲ φτώχεια, ποτὲ ἡ μάνα μου δὲ θὰ μ' ἔδινε σένα λαουρέντε.

Μὰ σάνπως τ' ἄκουσα νὰ τὸ λέγη, πῶς ἡ *ὀμορφιὰ σκλαβώνει* γιατὶ ἤτανε ἕνας χαϊδολεβέντης μὲ ὅλα τ' ἀσβεστώματα καὶ τὸν ἱδρῶτα ποὺ εἶχε ἀπανωθέ του.

Ἤτανε ὡς εἴκοσι τρία χρονῶνε παλληκάρι, πλατάτο, θεμελιακό, ξανθό, κόκκινο γερό, σὰν τὸ καλὸ κυδώνι, καὶ τὰ 'μάτιά του γαλανὰ κι' ἀστράφτανε.

»Μὲ ὅλο ποὺ ἀρχίνησα ν' ἀποτραβιῶμαι ἀπὸ τὸ νὰ τὸ βλέπω, ἔννοιωθα μέσα μου σὰν κάτι μοῦλεγε νὰ τὸ εὐχαριστήσω, κι' ἂν ἐβαστιόμουνε καὶ δὲν τοῦβλεπα πολλαῖς φοραῖς τὴν ἡμέρα μὰ δύο φοραῖς μιὰ τὴν αὐγὴ ἀπώρης καὶ μιὰ τὸ μεσημέρι δὲν τ' ἀπόλεπα.

Μιὰν αὐγή, θυμοῦμαι, ποὺ οἱ μαστόροι ἀργήσανε λίγο καὶ κεῖ τὸ φτωχὸ ἐκουβάλαγε λάτζα, ἐξεθάρρεψε καὶ μ' ἐκαλημέρισε μὰ μὲ πολλὴ γλυκάδα. Ἐγὼ ἐκοκκίνησα ἀπὸ ντροπὴ κι' ἀπὸ φόβο νὰ σοῦ μία, καὶ κλείω τὸ παράθυρι μὲ γνάτε. Δὲ μοῦ λές, κυρά μου, πῶς μοῦ φάνηκε ἔπειτα σὰν καὶ νὰ τοῦκανα μεγάλο κακὸ καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλω ἀπὸ πότε τοῦβλεπα τρεῖς καὶ πέσσαρες φοραῖς τὴν ἡμέρα;

Ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ἡ καϋμένη ἡ μάνα μου δὲν ἤξερε τίποτε.

Μονάχα μιὰν ἡμέρα μοῦ ἔκαμε παρατήρησι πῶς δὲν *αὐγατίζει* ἡ δουλειά μου καὶ νὰ μὴ ξεχάω.

Ἐγὼ ἔχοντας τὴ συλλογή, μοῦ ἐφάνηκε πῶς *ξεμάτοχα* μοῦ εἶπε αὐτὸ τὸ λόγο, γιατὶ πρώτη φορὰ τὸν ἄκουσα ἀπὸ δ' αὔτηνε.

»Ὡστόσο σὲ κάμποσο καιρὸ τὸ σπίτι τὸ ἐτέλειωσαν οἱ μαστόροι καὶ πλειὸ δὲν ἔβλεπα τὸ Βασίλη—ἔτσι τὸν ἐλέγανε, ὅπως τὄμαθα ἀκούοντας τοὺς μαστόρους νὰ τοῦ φωνάζουνε.

»Ἀκόμα εἶχα μάθει πῶς ἤτανε ἀπὸ τὸ Φρύνι καὶ εἶχε καιρὸ 'ς τὴ χώρα μὲ τὸ ξενοδοῦλι, πῶς ὁ πατέρας του ἤτανε δουλευτής, πῶς εἶχε κι' ἄλλα ἀδέρφια, πῶς μάνα δὲν εἶχε καὶ τοῦτο πάντα μοῦ φαινόντανε καλό. Πεθερὰ δὲν ἤθελα γαύρω ποτέ μου, μοῦ *καζόντανε* πῶς δὲ θὰ ὁρίζω τὸν ἄντρα μου, πῶς θὲ νὰμαι σκλάβα σὲ δ' αὔτηνε, πῶς δὲ θὰ 'μπορῶ νὰ 'πιθώσω τὸ τίποτες ἐκεῖ ποὺ θέλω 'γώ, κι' ὅλ' αὐτὰ μ' ἐκάμανε νὰ ἔχω κακὴ ἰδέα γιὰ ταῖς πεθεραῖς.

Καὶ ἐνταῦθα ἡ ὑπηρέτρια μᾶς ἔφερεν ὀλίγον καφὲν διὰ νὰ 'ζαγρυπνισωμεν ἀφοῦ ἡ θεία Θοδοῦλα μᾶς διηγεῖτο ὄχι πλέον πῶς ἔγεινε ζορκίστρα ἀλλὰ ὁλόκληρον τὴν ζωήν της.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Ν. Ι. ΣΤΑΜΑΤΕΑΟΣ.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΝΕΥ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Περίεργός τις, θέλων νὰ κρίνῃ ἀσφαλῶς περὶ τῆς δημοτικότητος, ἣς ἀπολαύουσιν ἐν γένει ἐν τῷ κόσμῳ γνωστὰ πρόσωπα, ἠθέλησε νὰ πορισθῇ τοῦτο ἐκ τῆς διαδόσεως τῶν εἰκόνων των. Ἔφθασε δὲ κατόπιν ἐπιμελῶν ἐρευνῶν εἰς τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα:

Ἐκ τῆς εἰκόνος τῆς πριγκιπίσσης τῆς Οὐαλλίας, ἐκείνης, ἐν ᾗ εἰκονίζεται μὲ ἕνα τῶν υἱῶν της ἐπὶ τῶν κόλπων, ἐπωλήθησαν ἐντὸς ἔτους 300,000 ἀντίτυπα. Μεταξὺ τῶν εἰκόνων τῶν στρατιωτικῶν τῆς ἡμέρας ἐξοχοτήτων, ἡ εἰκὼν τοῦ Γόρδωνος εἶνε ἡ μᾶλλον ζητουμένη. Ἀπ' ἐναντίας ἡ τοῦ Γλάδστωνος κωλεῖται ἐλάχιστον. Ἡ τῆς Σάρας Βερνὰρ εἶνε ἐπιζήτητος· 50,000 δὲ ἀντίτυπων ἐστάλησαν ἐσχάτως μόνον εἰς τὴν Ἀμερικήν, ἂν καὶ τὸ δικαίωμα τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς 25 %. Ἡ τῆς Ἰωάννας Σαμαρύ, ἐκείνη ἰδίως ἐν ᾗ παρίσταται μειδιῶσα, πωλεῖται κατὰ χιλιάδας ἀντιτύπων, συντελούντων ἰδίως πρὸς τοῦτο καὶ τῶν πωλητῶν ὁδοιπορικῶν κόνεων, οἵτινες διανέμουσιν αὐτὴν δωρεὰν πρὸς ἐπίδειξιν τῆς λευκότητος τῶν ὀδόντων, ὀφειλομένην, κατ' αὐτήν, εἰς τὰς φαρμακευτικὰς σκευασίας των· τῶν ἄλλων ἐξοχοτήτων αἱ εἰκόνες ἢ πωλοῦνται ἀποκλειστικῶς ἐν τῇ πατρίδι των, ἢ πόλις ὑπερβαίνουσι τὸ ποσὸν τῶν ἑκατὸν ἀντιτύπων. Ἐπαίνως.

*

Ὦ! ἐπὶ μὰ πολύ, οἱ συγγραφεῖς δὲν ζῶσιν ὑπὸ εὐνοϊκοὺς ὅρους. Ἐν Αὐστρίᾳ π. χ. οἱ πλεῖστοι καὶ οἱ μᾶλλον διακεκριμένοι αὐτῶν ἀναγκάζονται ἕνεκα τοῦ γλίσχρου τῶν πόρων των νὰ διαμένωσιν ἐν ταῖς ἐξοχαῖς ἀποθνήσκουσιν οὐχ ἧττον ἐπὶ τῆς φάθης ὡς ὁ Καῖζερ, ὁ Λάγκερ, ὁ Χώπ· ἢ καὶ ὀλιγώτερον, ὡς ὁ Βίττερ, ὅστις παρεφρόνησεν ἐν πλήρει ἔτι ἀκμῇ. Καὶ αὐτὰ δὲ τὰ ἔργα των ἀδυνατοῦσι νὰ ἐκδώσωσιν ἐν Βιέννῃ ἢ ἄλλῃ τινὶ αὐστριακῇ πόλει, τῶν ἐκδοτῶν δαπανώντων μὲν ὀπέρογκα ποσὰ εἰς τὴν δημοσίευσιν διδακτικῶν βιβλίων, μὴ διακυβευόντων ὅμως οὔτε λεπτὸν ὑπὲρ ἔργων ἄλλης φύσεως. Ἀναφέρεται μάλιστα καὶ περίστασίς τις, καθ' ἣν βιαναῖός τις ἐκδότης ἀγοράσας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γριλπάρζερ, τοῦ μεγαλειτέρου ποιητοῦ, ὃν ἔσχε ποτὲ ἡ Αὐστρία, τὰ χειρόγραφα αὐτοῦ δὲν ἀπετόλμησε νὰ τὰ δημοσιεύσῃ, ἐκμισήσας τὰ δικαιώματά του εἰς ἕτερον ἐν Λειψίᾳ συνάδελφόν του.

*

Τῷ κ. Κ. Α. ἐνταῦθα. Τὸ ἑξῆς ἀναφέρεται ἀνάλογον ἀλλὰ χαρακτηριστικώτερον ἐνεκδότου!

— Κατὰ τὸ 1848 ὁ Λεδρού-Ρολλέν, ὑπουργὸς τῆς Δημοκρατίας ἐν Γαλλίᾳ, ἀπέστελλε τηλεγραφικῶς πρὸς τοὺς ὑπ' αὐτὸν νομάρχας τὴν ἑξῆς ἐγκύκλιον.

«Προθῆτε πάραυτα εἰς τὴν σύλληψιν τοῦ πολί»του Βίκτωρος-Ναπολεόντος, ἂν τυχὸν παρουσιά»σθῇ κατὰ τὴν περιφέρειαν τῆς δικαιοδοσίας ἡ»μῶν.

Λεδρού-Ρολλέν.

Ὁ καταδιωκόμενος ἦτο ὁ μέλλων αὐτοκράτωρ τῆς Γαλλίας, οὗ ὁ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργός, μετὰ ἓν ἀκριβῶς ἔτος, ἀπέστελλεν — ὦ τῆς συμπτώσεως! — τὴν ἑξῆς ἐπίσης τηλεγραφικὴν ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς αὐτοὺς τοῦ κράτους νομάρχας.

«Προθῆτε πάραυτα εἰς τὴν σύλληψιν τοῦ πο»λίτου Λεδρού-Ρολλέν, ἂν τυχὸν παρουσιασθῇ »εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς δικαιοδοσίας σας».

*

Ἐν ἐξετάσεσι γυμνασίου.

— Τί λέγεται τετραγωνικὴ ῥίζα;

— Δὲν παρεδόθημεν βοτανικήν, κύριε καθηγητά...

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

ΑΙΝΙΓΜΑ

25

Ἐπὶ τριῶν στηρίζεται τὸ ὅλον μου· καὶ ὅμως
Τετράποδον μὲ ἔπλασε τῆς φύσεως ὁ νόμος.
Ἀλλὰ ἐὰν ἐκ τῶν τριῶν μὲ δύο ἀπομείνῳ
Πάλιν τετράποδον ἐγὼ πρὸς πεισμά σας θὰ μείνω.

Κ. Σ.

26

Πέντε μόνον τὸ ὅλον μου ἀποτελοῦν στοιχεῖα.
Ἂν ἀφαιρέσῃς ὅμως ἕν, θὰ μείνω μὲ τὰ τρία.

Κ. Σ.

ΑΠΡΟΣΔΟΚΗΤΟΝ

Τίς διέβη πρῶτος τὸ Εὔξειπι ἀκρωτήριον;

Ἀ. Κ. Χ.

ΛΥΣΕΙΣ

23. Λεία (σύζυγος τοῦ Ἰακώβ) λεία (λάφυρα) —Ἤλεία.

24. Σκόροδον—δόρυ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Ν. Σορ ἐνταῦθα. Νὰ σᾶς ἰδωμεν.—κ. Α. Κ. Χ. Σορον. Ὄχι ἐπὶ τοῦ παρόντος. — κ. Μ. Ν. Ξ. Ὕδρας, κ. Κ. Γ. Γαλάξιον . . . ἀπεστάλησαν. — κ. Ζ. Ο. Βερδιάνοταν. Ἀπεστάλησαν· εὐχαριστοῦμεν. — κ. Α. Δ. Π. Σμύρνην. Ἐνεγράφη· εὐχαριστοῦμεν.—Μ. Γ. Μ. Σεβαστούπολιν. Ἐλήφθησαν εὐχαριστοῦμεν· φύλλα ἀπεστάλησαν. — κ. Σ. Ι. Κα. καὶ Σ. Κο. Λευκάδα. Ἐλήφθησαν εὐχαριστοῦμεν.—κ. Μ. Γ. Α. Ἀργοστόλιον. Ἐλήφθη· δόναοθε ἐντὸς ἐπιστολῆς.

Ἐν Ἀθήναις.— Τυποις «Κορίνης»